

cijena 1.5 EUR

petak, 16. mart 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1430 godina XXIX

misterija predsjedničkih izbora

POTPISANI HAOS

**crna gora
zemlja eksplozija
STOJANOVIĆ
NEMRDA SA FUNKCIJE**

**vantjelesna oplodnja
u privatnim klinikama
ZAŠTO SE NIKO
NE LIJEČI U KCCG**

FOKUS

MISTERIJA PREDSJEDNIČKIH IZBORA:
Potpisani haos (Miloš BAKIĆ)

8

DANAS, SJUTRA

Falsifikati (Milena Perović-Korać)

11

MONITORING

VLAST, ČAST I PROPAST -
KO KOGA PLJAČKA

Patriotizam ili plata (Zoran Radulović)

12

CRNA GORA, ZEMLJA EKSPLOZIJA:
A Stojanović ne mrda s funkcije
(Milena Perović-Korać)

16

VANTJELESNA OPLODNJA U PRIVATNIM KLINIKAMA:
Zašto se niko ne liječi u KCCG (Predrag Nikolić)

18

ALTERVIZIJA

Međunarodne multi-polarizacije (Milan Popović)

21

DRUŠTVO

CRNOGORCI I ORUŽJE:

Top u kućnom arsenalu (Veseljko Koprivica)

22

MJEŠTANI BISTRICE I VOJKOVIĆA ODLUČNI PROTIV
GRADNJE ELEKTRANE:

Referendum - spas za Bistricu (Dragana Šćepanović)

24

OKO NAS

VELIKI TUOPERATERI U ULCINJU:

Stigao TUI, u redu i Tomas Kuk (Mustafa Canka)

32

PETNJICA - MJEŠTANI SAVIN BORA TRAŽE
GRANIČNI PRELAZ PREMA PEŠTERU:
Kraćim putem do susjeda (Tufik Softić)

34

OPSTANAK BOLNICE U MELJINAMA:
Bez lijeka? (Nebojša Mandić)

36

PRIHVATILIŠTE ZA BESKUĆNIKE NA KONIKU:
Privremeno rješenje (Miljana Dašić)

38

INTERVJU

LINO VELJAK, PROFESOR
FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZAGREBU:
Marginalna radikalna desnica
teroriše Hrvatsku
(Veseljko Koprivica)

40

SENKA BULIĆ, GLUMICA I
REDITELJKA:
Konstantna borba
(Miroslav Minić)

48

Mogućnost da provjere
jesu li podržali nečiju
kandidaturu, birači
su, hvala DIK-u, dobili
gotovo dva mjeseca nakon što
su raspisani predsjednički izbori,
desetak dana prije isteka roka za
prijavljivanje kandidata i nakon što
su tri kandidature potvrđene

STR
8-10

9. mart 2018.
broj 1429.

2. mart 2018.
broj 1428.

u ovom broju

TOP U KUĆNOM ARSENALU

Ministarstvo unutrašnjih poslova nekoliko godina provodi kampanju pod sloganom *Poštuj život, vrati oružje*. Međutim, mnogi su taj slogan izokrenuli u – nabavi oružje, oduzmi nekome život

STRANA 22

REFERENDUM - SPAS ZA BISTRICU

Prošle sedmice mještani kolašinskih sela Vojkovići i Bistrica tražili su od lokalne uprave dozvolu za održavanje referenduma, na kojem bi se izjasnili da li žele da firma BB Hidro gradi malu elektranu na njihovoj rijeci. Prije toga, peticiju protiv ovog projekta potisalo je 300 mještana. Oni smatraju da je gradnja, koju planira firma Blaža Đukanovića, siguran put ka potpunom pustošenju sela

STRANA 24

KRAĆIM PUTEM DO SUSJEDA

U Savinom Boru nema kuće bez barem pet krava. Otvaranje graničnog prelaza prema Tutinu dalo bi dodatni stimulans mještanima da još više rade. Njihovi planinski katuni graniče se sa

Srbijom pa bi otvaranjem graničnog prelaza svoje proizvode mogli da plasiraju i u Srbiji

STRANA 34

BEZ LIJEKA?

Zbog zabrinjavajućeg stanja u bolnici u Meljinama na inicijativu predsjednika Opštine Herceg Novi Stevana Katića ove sedmice je održan sastanak sa predstavnicima *Atlas grupe*. Još se ne zna hoće li biti lijeka za ovu nekada eminentnu zdravstvenu ustanovu

STRANA 36

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika "Monitor" izašao je u Titogradu, 19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

Glavni i odgovorni urednik i V.D. izvršni direktor:
Esad Kočan

Zamjenica glavnog i odgovornog urednika:
Milena Perović-Korać

Redakcija:

Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Tufik Softić, Radmila Stojanović, Olivera Lakić Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina 78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretpлата na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

USTAVNI SUD UKINUO PRESUDU PROTIV IBRAHIMA ČIKIĆA

PISAO U JAVNOM INTERESU

Ustavni sud Crne Gore usvojio je ustavnu žalbu **Ibrahima Čikića** na djelimično osuđujuću odluku Višeg suda u Bijelom Polju iz 2014. godine. Tom presudom potvrđena je presuda Osnovnog suda u Bijelom Polju po kojoj je Čikić osuđen za клевету zbog navoda koje je iznio u svojoj knjizi *Gdje sunce ne grije*, u kojoj je opisao svoj politički progon, montirani proces i torturu. Odmah nakon izdavanja knjige tužili su ga bivši čuvari zatvora u kom je bio mučen, a sudovi u Bijelom Polju presudili u njihovu korist. Prema tim odlukama Čikić je pored sudskih troškova u iznosu od 1.500 eura, morao da na ime „duševnih boli“ isplati upravniku bjelopoljskog zatvora **Luki Bulatoviću** i zatvorskom ljekaru **Tomu Karišiku** po 2.000 eura. Odlukom Ustavnog je ukinuta presuda Višeg suda u Bijelom Polju i predmet vraćen na ponovni postupak i odlučivanje.

Početkom 1994. godine srpske i crnogorske vlasti uhapsile su 45 Bošnjaka, uglavnom aktivista Stranke demokratske akcije (SDA) optužujući ih da su spremali oružani ustanak protiv tadašnje SRJ sa ciljem da odvoje Sandžak. Među njima bio je i Čikić, čija je, kako stoji u nalazu ljekara, „vidna sposobnost umanjena za 100 odsto

trajno“. Optužnica ga je teretila da je trebalo da bude snajperista prilikom navodnog pokušaja otcjepljenja Sandžaka. Krajem 1994. godine osuđen je na dvije godine zatvora, ali je nakon godinu zatvorenštva oslobođen pod pritiskom međunarodne javnosti. Nikada niko za to nije odgovarao. S druge strane, Čikiću je pravosuđe naložilo da plati kaznu svojim dželatima.

„Iskreno mi je žao što država Crna Gora nije prepoznala prvorazrednu priliku za katarzu i demokratizaciju društva. Nažalost, umjesto da apriori odbace krivičnu i parničnu tužbu kao neosnovane, Osnovni i Viši sud u Bijelom Polju su postali instrument u rukama režima i brutalno nastavili viktimizaciju žrtve i zastrašivanje svih budućih *Ibrahima*. Dosadašnje iskustvo sa bjelopoljskim pravosuđem mi ne uliva nadu, ali vjerujem da će Ustavni sud opet biti na strani zakona, pravde i pravičnosti“, prokomentarisao je odluku suda Čikić i čestitao sudijama Ustavnog suda na „hrabrosti da se u konkretnom slučaju odupru pritiscima i donesu odluku zasnovanu na zakonitosti, pravu i pravdi.“

U presudi Ustavnog suda ocjenjuje se između ostalog da „se iz sadržaja osporenog teksta ne može ustanoviti da je njegov cilj bio vrijeđanje časti i ugleda tužilaca“.

„Uvidom u sadržaj knjige jasno je da je isključivi cilj autora bio prikazivanje postupanja sa pritvorenim licima i ukazivanje na posljedice takvog postupanja, što neosporno predstavlja javni interes“.

Specijalno tužilaštvo odbacilo je krajem prošle godine krivičnu prijavu protiv višedecenijskog crnogorskog premijera **Mila Đukanovića** i tadašnjeg vrha vlasti zbog genocida i slučaja Ibrahima Čikića.

Obrazloženja zašto je specijalni tužilac **Milivoje Katnić** odbio krivičnu prijavu, koju su 11. septembra 2014. godine podnijeli profesor **Milan Popović**, poslanik **Koča Pavlović** i glavni i odgovorni urednik *Monitora* **Esad Kočan**, nije bilo. Samo ono – „ne postoji osnovana sumnja“.

U krivičnoj prijavi se navodi da je neposredan povod za prijavu bila prvostepena osuđujuća presuda Osnovnog suda u Bijelom Polju od 3. juna 2014. godine kojom se Čikić obavezuje da na ime nadoknade štete za duševne bolove plati 4.000 eura bivšim zatvorskim službenicima bjelopoljskog zatvora u kom je bio pritvoren i mučen.

ODLAZAK NAJVEĆEG NAUČNIKA DANAŠNJICE

PREMINUO
STIVEN HOKING

Poznati svjetski fizičar **Stiven Hoking** preminuo je u srijedu, 14. marta u 76. godini u svom domu u Kembridžu.

Hoking je u 21. godini obolio od amiotrofične lateralne skleroze, progresivne neuromotoričke bolesti koja veoma onemogućava i ograničava kretanje i govor.

Uprkos malim šansama koje su mu ljekari davali, bolest Hokinga nije spriječila da postane jedan od najvećih naučnika današnjice.

Diplomirao je fiziku na Oksfordu, a potom je doktorirao na Kembridžu na temu teorije relativnosti.

Njegovo najpopularnije djelo je naučni bestseller *Kratka istorija vremena*, koje se čak 237 nedjelja nalazilo na prvom mjestu liste najprodavanijih knjiga britanskog *Sandej Tajmsa*.

Hokingova naučna istraživanja doprinijela su proučavanju kosmologije i kvantne gravitacije, naročito u kontekstu crnih rupa, kao i po popularnim pisanim djelima u kojima iznosi svoje teorije o svemiru.

Poznati fizičar je 1974. godine postao član Kraljevskog društva, a 1979. profesor matematike.

Zbog fizičke onemogućenosti, potpuno nepokretan, sa okolinom je komunicirao uz pomoć kompjuterskog sintetizatora glasa, što ga nije spriječilo da svojim istraživanjima da izuzetan doprinos fizici i matematici.

Za karcinom dojke postoji tretman koji ne ostavlja nikakve tragove.

PREVENCIJA.

f Za nju

CRNA GORA U BORBI PROTIV RAKA DOJKE

JEDAN CILJ. POBIJEDITI RAK DOJKE!

 PRAVA PRIČA
Kamp kampanje

   ERSTE Addiko Bank

  MONITOR CIDM
   Gracija METROPOLIS VAPOR

MONSTAT

MINIMALNA POTROŠAČKA KORPA - 629,2 EURA

Vrijednost minimalne potrošačke korpe u februaru je, prema preliminarnim podacima *Monstata*, iznosila 629,2 eura, što je 0,2 odsto više u odnosu na januar.

„Od ukupne vrijednosti minimalne potrošačke korpe, izdaci za hranu i bezalkoholna pića su iznosili 256,4 eura, što je 0,1 odsto više u odnosu na januar“, navodi se u saopštenju.

Statističari su objasnili da su izdaci za neprehrambene proizvode i usluge iznosili 372,8 eura, što je 0,2 odsto više u odnosu na januar.

„Minimalna potrošačka korpa se odnosi na potrošnju domaćinstva koja uključuje hranu i neprehrambene proizvode i usluge, kojom se omogućava održavanje života i radne sposobnosti članova domaćinstva“, navodi se u saopštenju *Monstata*.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

Media and investigations: Stop 2 READ
(Regional Environmental Act of Devastation)

JAVNI POZIV ZA TRENING I PISANJE ISTRAŽIVAČKIH TEKSTOVA NA TEMU OD ZNAČAJA ZA PROCES EVROPSKIH INTEGRACIJA

Imate li ideju za novinarsku priču od javnog interesa koja se odnosi na pitanja vezana za zaštitu životne sredine i održivog razvoja, poglavlje 27 evropskih integracija, povezano sa poglavljima 23 i 24? Želite li da istražujete teme od značaja ne samo za Crnu Goru već i za region, kako bi se očuvala naše vode, vazduh, prostor, more, šume, a otpad tretirao kao u savremenim državama Evrope? Hoćete li da se pridružite onima koji imaju odgovoran odnos prema planeti? Da li želite da uz trening i mentore iz inostranstva, rukovodeći se najvišim standardima, razvijete temu koja vas zanima iz ove oblasti? Hoćete li da vaša priča bude prevedena na engleski, da dopre i do čitalaca van Crne Gore? Hoćete li da pokažete da vi možete da pomjerate granice, da unapređujete istraživačko i odgovorno novinarstvo od javnog interesa?

Ako na ova pitanja odgovorite potvrdno, prijavite svoje ideje za istraživačke tekstove vezane za poglavlje 27 i za proces evropskih integracija. Autori najboljih prijedloga će proći trening, koji će se održati u Podgorici.

Svi aplikanti koji uđu u uži izbor biće pozvani na trening. Nakon treninga, izvršiće se selekcija tri najbolje istraživačke priče. Pored istraživačkih tehnika, vrednovaće

se regionalni i multimedijalni pristup temi. Kandidati sa najboljim idejama, novinarskim vještinama i znanjima, uz mentorsku podršku uredničkog tima iz zemlje i regiona, realizovaće svoje istraživačke projekte.

Po završetku istraživanja, svi radovi će biti objavljeni na sajtovima CIN-CG-a i BIRN-a, kao i u posebnoj dvojezičnoj publikaciji i e-knjizi. Radovi mogu biti objavljeni i u drugim medijima u zemlji i inostranstvu.

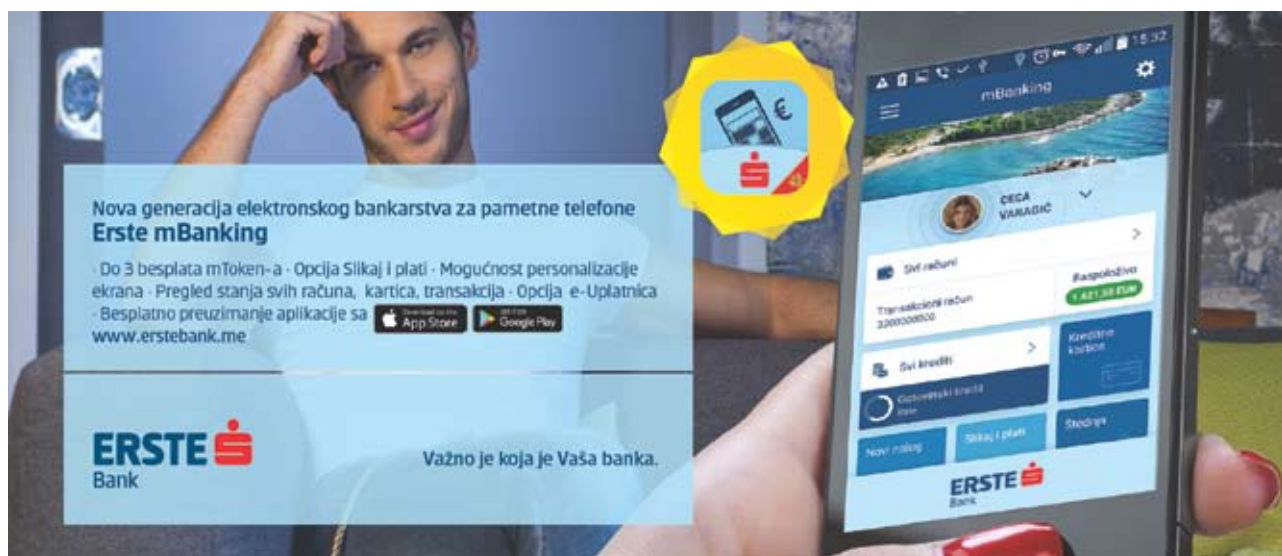
Pravo apliciranja imaju novinari sa istraživačkim sklonostima i iskustvom iz svih medija iz Crne Gore. Pored treninga, mentorske i uredničke podrške, odabrani kandidati dobiće po 1.000 eura za rad na pričama.

Zainteresovani kandidati treba da pošalju prijave do 6. aprila na e-mail: konkurscincg@gmail.com, a formulare za prijavu možete preuzeti sa sajta: www.cincg.me.

Ukoliko imate dodatnih pitanja, možete ih poslati na e-mail: konkurscincg@gmail.com.

This project is funded by the European Union
Ovaj projekat je podržan od strane EU

Nova generacija elektronskog bankarstva za pametne telefone
Erste mBanking

- Do 3 besplatna mToken-a · Opcija Slikaj i plati · Mogućnost personalizacije ekrana · Pregled stanja svih računa, kartica, transakcija · Opcija e-Uplatnica
- Besplatno preuzimanje aplikacije sa

www.erstebank.me

ERSTE Bank

Važno je koja je Vaša banka.

ZA SPOMENIK na Sutjesci, odnosno njegovu sanaciju, **Kostadin Marojević** i **Savo Muškić**, dvojica „barskih Nikšićana“ poslali su Nacionalnom parku *Sutjeska* 30 eura pomoći.

Njih dvojica su nedavno novac poslali u koverti, jer su provizije u bankama bile previsoke, pišu *Vijesti*. Da

je moglo, kažu, poslali bi više. „Voljeli bismo da ovaj članak motivirše ljude iz Crne Gore i okruženja koji mogu i žele, da i oni nešto doniraju. Potpuno smo svjesni da najveći broj onih koji bi željeli da

pomognu, to ne mogu. Žao nam je zbog toga, ali oni koji mogu nadamo se da će biti podstaknuti našom pričom“.

Podrška gospode Marojevića i Muškića, kao i podrška svih ljudi koji nude i pružaju pomoć Nacionalnom parku *Sutjeska*, nam mnogo znači – kazali su iz Nacionalnog parka *Sutjeska*. Usljed obilnih padavina 3. februara na Tjentištu se pokrenulo klizište koje je odnijelo pola brda i ugrozilo prostor na kojem se nalazi Spomen-kosturnica i spomenik partizanskim borcima stradalim u bici na Sutjesci.

PLUS

SARA VUJOŠEVIĆ, crnogorska operna pjevačica, nastupiće 16. marta u velelepnoj crkvi St. Paul's u Londonu. Ona će izvesti autorski projekat soprana pod nazivom *Blago Crne Gore*. Poslije niza koncerata u Moskvi, gdje i živi, Sara je, kao što je i najavila, nastavila sa nastupima širom Evrope, piše CdM.

Trupu koja izvodi isključivo crnogorsku klasičnu i tradicionalnu muziku na čelu sa Sarom činiće još: prvak Baljšoj teatra **Dmitrij Trapeznikov**, **Dmitrij Grinih**, **Pavel Šestov** i mlada nada crnogorskog folklora **Maksim Vojvodić**, guslar, koji će nastupiti kao specijalni gost na koncertu u Londonu.

Mlada umjetnica iz Podgorice kaže da će njen nastup u britanskoj prijestonici biti presedan, jer će, kako je kazala, nastupiti u duetu sa guslarom. Sara i Maksim izvešće jednu od najpoznatijih tradicionalnih crnogorskih pjesama *Poljem se vija*. Već nagrađivani projekat *Blago Crne Gore*, biće izveden osmi put. Sara će se Britancima predstaviti u haljinama crnogorske modne kreatorke **Jelene Roganović-Đurić**.

RIJEKE u Crnoj Gori zabrinjavajuće su zagađene, pokazuju podaci Hidrometeorološkog zavoda, objavio je povodom Međunarodnog dana rijeka, 14. marta, portal FOS

„Stanje kvaliteta voda za sve vodotoke, u 2017. godini bilo je znatno lošije u odnosu na 2016. godinu, što se može pripisati količini ulivnih otpadnih voda i meteorološkim uslovima“, piše u podacima dostavljenim FOS-u.

„Najzagađeniji vodotoci, u stvari djelovi njihovih tokova su bili, kao i prethodnih godina, Vežišnica, Ibar u dijelu ispod Rožaja, Čehotina na dijelu ispod Pljevalja do Graca, Morača ispod uliva voda gradskog kolektora pa nizvodno“, navodi se u izvještaju Odsjeka za kvalitet.

Dobar kvalitet imale su Bojana i Zeta u donjem toku, Morača u gornjem dijelu, a najbolji kvalitet vode imala je rijeka Piva.

MINUS

ZATVORENI BAZEN u Podgorici otvoren je deset godina nakon obećanja bivšeg gradonačelnika Miomira Mugoše da će ih imati pet. Mugoša je bio „velikodušan“ povodom osvajanja zlatne medalje vaterpolista na prvenstvu Evrope u Malagi 2008. godine.

Rekonstruisani natkriveni bazen u sklopu SC *Morača* nakon nekoliko probijenih rokova, svečano su otvorili ministar sporta **Nikola Janović** i gradonačelnik **Slavoljub Stijepović**, ali ga građani još neće moći koristiti, jer u petak treba da bude usvojen predlog cjenovnika preduzeća *Sportski objekti* na Skupštini Glavnog grada.

„Natkrivanjem vaterpolo bazena građanima smo pružili novi sadržaj koji nije bio samo pitanje potrebe, već i stvar opšte kulture glavnog grada naše države da ima ovakav objekat koji treba da bude u javnoj funkciji i upotrebi“, istakao je gradonačelnik Podgorice Slavoljub Stijepović. Takva nam je sva opšta kultura.

Potpisani haos

Mogućnost da provjere jesu li podržali nečiju kandidaturu, birači su, hvala DIK-u, dobili gotovo dva mjeseca nakon što su raspisani predsjednički izbori, desetak dana prije isteka roka za prijavljivanje kandidata i nakon što su tri kandidature potvrđene

Svašta se tokom samo jedne sedmice desilo oko predsjedničkih izbora. Najglasniji je haos oko potpisa podrške nezavisnim kandidatima. U ovom trenutku je izvjesno jedino da je Državna izborna komisija još jednom pokazala da, u jakoj konkurenciji, lako može stati na vrh liste nepouzdatih državnih institucija. Opozicija je proizvela dva ključna kandidata, što se može smatrati ogromnim uspjehom, budući da je do prije nedjelju dana izgledalo da ih može biti dvadesetak. Sa raznih se strana već mjesecima moglo čuti kako DPS, čak i ako kandiduje lutku na štapu, može pobijediti kandidata opozicije. DPS-ov kandidat se još čeka.

Gotovo dva mjeseca nakon što su raspisani predsjednički izbori, desetak dana prije isteka roka za prijavljivanje kandidata i nakon što je potvrdila tri kandidature, 12. marta, Državna izborna komisija pustila je u rad softver koji biračima omogućava da provjere kojem kandidatu za predsjednika Crne Gore su dali potpis podrške, kao i da li je došlo

do zloupotrebe njihovog potpisa.

DIK je potvrdio kandidature **Vasilija Miličkovića, Hazbije Kalača i Marka Milačića**. Da bi se kandidovali morali su predati najmanje 7.993 potpisa građana koji ih podržavaju. Nakon predaje potpisa DIK je dužna da, u roku od 48 sati, potvrdi kandidaturu ili da instrukcije za ispravke. DIK je, u vrijeme kad je tri kandidature proglasio ispravnim i važećim, još „razvijao” softversko rješenje za provjeru podataka.

Čim je građanima omogućeno da provjere jesu li i kome su dali potpis, stotine njih se javilo da kaže kako kompjuter kaže da su podržali nekoga koga nijesu. Centar za demokratsku tranziciju objavio je da je do 13. marta u 14 sati Vrhovnom državnom tužilaštvu predao 294 prijave građana koji sumnjaju da su njihovi podaci zloupotrijebljeni za podršku predsjedničkim kandidatima.

„Tajming je najozbiljnija greška”, kažu u CDT-u. Aplikacija je počela kasno da radi, a u pojedinim, ne kratkim, periodima nakon toga nije

Zbrka oko potpisivanja u drugi plan je gurnula vijest da je većinski dio opozicije podržao **Mladena Bojanića za predsjedničkog kandidata, a SDP nešto ranije Draginju Vuksanović**

funkcionisala.

Bilo je tu raznih zanimljivosti. Tako je **Jovan Vučurović**, visoki funkcioner DF-a objavio da se njegovo ime nalazi među potpisnima podrške **Marku Milačiću**. Reis Islamske zajednice u Crnoj Gori **Rifat Fejzić** navodno je podržao kandidaturu Hazbije Kalača.

I više funkcionera Demokrata podržalo je različite kandidate. U toj patriji tvrde da čitava „misterija” ide u korist DPS-u. „Zašto se u obrascima za podršku predsjedničkih kandidata ne traži obavezno broj lične karte kao za podršku listama za parlamentarne i lokalne izbore”, jedno je od pitanja koje postavljaju Demokrate.

A pitanja ne fali. Ni oko potpisa ni oko izbornog sistema koji je konstruisan tako da gotovo ni na jedno od pitanja u vezi sa problematizovanim potpisima odgovora nema.

Ne zna se zašto Državna izborna komisija nije ranije obezbijedila tehničko rješenje i izbjegla mogućnost da potvrdi kandidature sa neispravnim potpisima. Niko ih nije ni pitao. Upućeni tvrde da softver kojem je posao da uporedi dva spiska nikako ne spada u kompjuterske izazove. Sa druge strane, u atmosferi opšteg nepovjerenja, ko i kako može da uvjeri građane da program nije namjerno urađen tako da radi netačno.

Niko se u ovom trenutku ne može zakleti u rad DIK-a, ali niko ne može ni da sa sigurnošću odbaci mogućnost da su kandidati podmetnuli „lažne” potpise, ili su njih prevarili aktivisti koji su, prema nezvaničnim informacijama dobijali, euro po potpisu. Teorijski, postoje i mogućnosti da su operateri namjerno unosili pogrešne podatke, a malo više ka teoriji zavjere naginje mogućnost koja se takođe pominje - da su patrijski vojnici namjerno davali

• KO JE
POTPISIVAO A
KO DOPISI-
VAO NJIHOVE
LISTE PODRŠKE:
Marko Mila-
čić, Hazbija
Kalač i Vasilije
Miličković

potpise političkim protivnicima, kako bi ih kasnije diskreditovali. Dio upućenih tvrdi da je „disperzija”, spornih potpisa takva da je praktično nemoguće da su nezavisni kandidati, odnosno njihovi aktivisti, stigli do svih tih mjesta. Kažu i da je, po teritorijalnom rasporedu mjesta iz kojih su ljudi „dali” potpise podrške, jasno da je osnov čitave akcije bio birački spisak ili neka druga velika baza podataka.

Miličković i Milačić su negirali da su pojedini potpisi podrške za njihovu kandidaturu falsifikovani.

Lider nedavno osnovane Prave Crne Gore Marko Milačić optužio je vlast, Državnu izbornu komisiju i nevladinu organizaciju CDT da stoje iza podvala sa aplikacijom za provjeru potpisa predsjedničkim kandidatima. Aplikacija pokazuje da Milačića nije podržao ni rođeni otac. On je rekao da je tražio odluku DIK-a o izradi aplikacije, ako ona uopšte postoji, kako bi podnio ustavnu žalbu, jer je uvjeren da je takva odluka neustavna. Milačić je kazao da su se brojni građani koji su podržali njegovu kandidaturu žalili da njihovi poslodavci sada, preko aplikacije, imaju uvid u njihovu političku orijentaciju i da su izloženi pritiscima.

Uzimajući u obzir političke prilike u kojima živimo, moguće je da se određeni broj ljudi prepao

kad je postalo jasno da se lako može saznati ko je podržao kojeg kandidata i krenuo da se kune da su mu podaci zloupotrijebljeni. Nema softvera koji to može da provjeri.

„Kad ukucate moje i podatke šefa moga štaba, aplikacija pokazuje da mi nismo dali potpis podrške”, rekao je Vasilije Miličković.

Iz različitih izvora *Monitor* saznaje da najmanje spornih potpisa ima među onima za Marka Milačića, potom za Miličkovića, a da ih je najveći broj među onima na listi podrške Hazbiji Kalaču.

Osam hiljada za naše prilike jeste veliki broj ali ipak, nije to osam milijardi. Moderna su vremena, nezavisni kandidati, dokazujući da nijesu varali, mogli su da objave, recimo, po pedeset imena građana koji su potpisali njihovu kandidaturu, a DIK-ov softver ih ne prepoznaje. Jer, DIK, nije rekao da se pojavljuje „višak” potpisa što onda znači, da bi neko bio „ubačen” neko morao biti „izbačen” sa spiska onih koji su kandidaturu potpisali.

Još veća crna rupa od one kako je došlo do spornih potpisa otvara se kad se postavi pitanje – šta sad.

Mogućnosti DIK-a su više nego ograničene. Njihovo je da provjere da li se ime podrške nekom predsjedničkom

kandidatu nalazi u biračkom spisku, kao i vjerodostojnost matičnog broja. Takođe, imaju obavezu da kontrolišu da li je nečije ime i prezime na više predsjedničkih lista. Upućeni objašnjavaju da se proces odvija tako što su u DIK-u organizovana dežurstva i da je u svakom trenutku, tokom unosa podataka koje su dostavili kandidati, prisutan po jedan član komisije iz vlasti i jedan iz opozicije.

Sekretar DIK-a **Veljo Čadenović** rekao je da Komisija nema zakonsko uporište da nakon otkrivenih zloupotreba potpiše bilo šta preduzme. Sad je, kaže, sve na tužilaštvu.

Ustavni sud nema nadležnost da odlučuje u slučaju sumnje da su potpisi za predsjedničke kandidate falsifikovani, jer je DIK potvrdila njihovu kandidaturu, saopšteno je portalu *Analitika* iz Ustavnog suda.

Prema nekim mišljenjima, Ustavni sud bi u priču mogao da se uključi tek ako se neko od građana žali DIK-u, pa ona donese rješenje da je prigovor odbačen ili odbijen. Onda se na tu odluku izborne komisije žali Ustavnom sudu.

Dani lete, do izbora je još mjesec. Čak i za zemlju kao što je Crna Gora zvuči nestvarno da se u posljednjem trenutku iz izbornog procesa eliminišu ljudi koje je vrhovno tijelo za izbore već proglasilo za predsjedničke kandidate. To što zvuči nestvarno ne znači da se neće desiti.

Po mišljenju upućenih, kandidati koji sada prikupljaju potpise moraju posebno obratiti pažnju na to da ljudi

Propitivanje u Privrednom sudu

Upečatljivo je bilo kad je Privredni sud objavio da je „reagujući na brojna obraćanja svojih zaposlenih da nisu dali podršku jednom predsjedničkom kandidatu, kako su to saznali putem aplikacije DIK-a, provjerom, odnosno pisanom izjavom zaposlenih, utvrdio je da je čak za 84 zaposlena u sudu došlo do zloupotrebe podataka”.

Mali je ovo grad, prema pouzdanim saznanjima *Monitora*, nijesu se baš zaposleni u Privrednom sudu svi toga jutro probudili misleći na predsjedničke izbore, nego je jedan od službenika zadužen da provjeri ponašanje svojih kolega. Naravno da svaki poslodavac ima matične brojeve svojih zaposlenih. Potom su ih pojedinačno pozivali da daju izjavu jesu li ili nijesu podržali određenog kandidata. Zvuči izrazito demokratski.

Uspjut, ako neko iz Privrednog suda sad krene da da podršku, recimo, kandidatu DPS-a – njihov potpis će sistem registrovati kao dupli. Jednom riječju: propast.

koji budu potpisivali njihove liste nijesu već potpisali ili „potpisali” neku drugu kandidaturu. To je tehnički lako izvodljivo, dosadno i neophodno.

Zbrka oko potpisivanja u drugi plan je gurnula vijest da je većinski dio opozicije podržao **Mladena Bojanića** za predsjedničkog kandidata. Predložili su ga Građanski pokret URA i Demokrate, DF i SNP su prihvatili.

Mediji i analitičari odani vlasti naglašavaju njegovu bliskost Demokratskom frontu. Ne priznaju da su mali i broj i snaga opozicionih partija koje Bojanića nijesu podržale. Baje se i o tome „koliko će iskreno”, na terenu, partije podržati Bojanića, a tu je i suštastveno pitanje govori li srpski. Ta se mašina tek zahuktava.

SDP je kandidovao **Draginju Vuksanović**. U prvoj reakciji na

Bojanićevu kandidaturu Draginja Vuksanović je kazala da on ne može biti nestranački kandidat na izborima, „jer je njegovo dosadašnje političko djelovanje definisano jasnim stavovima bliskim politici Demokratskog fronta”. Koliko joj je poznato, „Bojanić ima podršku dijela opozicije, a ne ujedinjene opozicije, dakle, on nije kandidat cjelokupne opozicije, a naročito ne građanske”.

Pošto Ujedinjena Crna Gora ima svog kandidata – **Gorana Danilovića**, a **Demos Miodraga Lekića** čuti, ne zna se koga to ima u „građanskoj opoziciji”. Osim SDP-a.

Pošto su, realno, krenuli bolje nego što su se nadali, red bi bio da se opozicioni kandidati međusobno ne napadaju. To ne donosi mnogo glasova, a slabi opoziciju u cjelini.

DPS je najavio da će ime svog kandidata obnarodovati u petak, kad ovaj broj *Monitora* bude na kioscima. Bruka i sramota za jednu tako moćnu mašinu. Čekali su, kako se pričalo, rezultate izbora u Beranama, pa su čekali opozicionog kandidata, ne zna se šta sad čekaju. Ako će biti šef, nema tu pogovora, ali biće da je nevolja – ko je prvi do šefa.

Eto se predsjednički izbori pokazaoše interesantnijima nego što se očekivalo.

Miloš BAKIĆ

• DIK NEMA ZAKONSKO UPORIŠTE DA NAKON OTKRIVENIH ZLOUPOTREBA BILO ŠTA PREDUZME: Veljo Čadenović, sekretar DIK-a

Falsifikati

Piše: Milena PEROVIĆ-KORAC

Tužilaštvo se opet bavi konkurentima vlasti. *Formirali su predmet* da utvrde da li je bilo fasifikovanih potpisa za candidature Marka Milačića, Vasilija Miličkovića i Hazbije Kalača za predstojeće predsjedničke izbore, a povodom prijava koje su im uputili Centar za demokratsku tranziciju (CDT) u ime desetina građana, predsjednik Državne revizorske institucije (DRI) Nikola Kovačević,

predsjednik Privrednog suda Blažo Jovanić... Hoće li ko provjeriti ima li *potpisa* vlasti na softveru Državne izborne komisije koji se pojavio iznenada, i još iznenadnije prestao da funkcioniše, ne zna se. Sigurno je samo da sumnje u opoziciju i izborni proces ne nedostaje. DPS likuje.

A tužilaštvo radi. Sumnjivi nijesu samo predsjednički kandidati. Ovih dana tužilaštvo na osnovu anonimne prijave ispituje desetine ljekara koji su svrgnuli sa vlasti dvodecenijskog predsjednika Ljekarske komore Đoka Jočića. Uzalud su doktori ukazivali da je sve o čemu ih SDT ispituje javno dostupno na sajtu Ljekarske komore i da je neobično da se Specijalno tužilaštvo bavi izborima u jednom strukovnom udruženju. Doduše, kad

pogledaš, ima tu nešto, zna SDT – kad su mogli da svrgnu Jočića, možda bi mogli da budu inspiracija za uzimanje mjere dvodecenijskoj vladavini jedne partije. Koja se održava, između ostalog, i zahvaljujući svojim partijskim utvrdama u javnoj službi. Ne valja ih pustiti bez kontrole. Predsjednik Ljekarske komore Aleksandar Mugoša podsjetio je da je Ministarstvo zdravlja godinu dana blokiralo novoizabrano rukovodstvo Komore da počne sa radom i ocijenio da tužilaštvo vrši pritisak

na njih. *Da li da 1700 ljekara očekuje pozive SDT-a*, zapitao se.

Možda SDT-u u stvari treba poslati anonimnu prijavu protiv svih crnogorskih građana za koje se sumnja da glasaju protiv ove vlasti. Ili da mogu da je uzdrmaju. Da se tužilaštvo ne troši na sve strane. Nego lijepo oforme jedan predmet pod nazivom – *nepodobni* i koliko je sutra počnu sa saslušanjima. Na koncu, kad-tad protiv njih će biti podnešena neka krivična prijava, makar anonimna. A tu je i softver, da se provjeri za koga se potpisuju nepodobni.

Oni drugi, ne moraju da brinu. Mogu i da ih snime u političkoj trgovini i – ništa. Krajem prošle sedmice gotovo neprimijećeno prošla je vijest da tužilaštvo neće goniti sekretara beranskih Socijaldemokrata (SD) Nasera Gargovića zbog sumnje da je uoči izbora u tom sjevernom gradu pokušao da podmiti kandidata za odbornika Socijaldemokratske partije (SDP) Đorđa Delevića. Zna se ono kad se čuje kako Gargović nudi Deleviću da će mu zaposliti ženu u vrtiću ako pređe u SD, pozivajući se da za tu ponudu *ima garancije* ministra prosvjete Damira Šehovića? E, taj, snimak. „Nema osnova za gonjenje prema nekom određenom licu”, pojasnili su iz beranskog tužilaštva odluku da zatvore slučaj. Snimci svakako kod njih ne prolaze. Vrh DPS-a snimljen u dogovaranju izbornih zloupotreba – ništa. SAJ-ovci koji brutalno tuku Mija Martinovića – ništa. Ponekad neki dobrovoljac ili izvršilac radova plati. Pa ga plate. I to je sve.

Iz civilnog sektora su još kad je snimak iz Berana upućen tužilaštvu saopštili da ne očekuju mnogo i da im je odavno jasno da tužilaštvo nije spremno da se uhvati u koštac sa političkom korupcijom, izbornim krađama, zloupotrebama državnih resursa.

Takvo tužilaštvo i takve institucije trebaju da raščivijaju da li su potpisi za candidature predsjedničkih kandidata falsifikovani. Sumnje u nepristrasnost institucija, naravno, ne znače da bilo ko treba da bude izuzet od nepristrasne istrage. Nego da valja imati na umu: *vladavina prava* koja počne sa predsjednikom Privrednog suda Blažom Jovanićem, zvuči malo neobično. I miriše na neku drugu vladavinu.

Prema svim dosadašnjim, mjerljivim učincima, sigurno je: ovo tužilaštvo je falsifikat. Od svakih izbora u ovakvoj atmosferi mogu se očekivati samo novi falsifikati.

» Možda SDT-u treba poslati anonimnu prijavu protiv svih crnogorskih građana za koje se sumnja da glasaju protiv ove vlasti. Pa da lijepo oforme jedan predmet pod nazivom – *nepodobni* i koliko je sutra počnu sa saslušanjima. Na koncu, kad-tad će protiv istih biti podnešena neka krivična prijava, makar anonimna

Patriotizam ili plata

Premijer Duško Marković i njegovi ministri mnogo su ljuti - čini se po službenoj dužnosti - na državne službenike koji su svoja prava iz radnog odnosa štitili (i zaštitili) na sudu. A to, kažu, Crnu Goru košta milione.

Najnoviji povod za javno demonstrirano nezadovoljstvo čelnika izvršne vlasti bila je *Informacija o sudskim postupcima* u kojima učestvuje Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore. U materijalu koji je Vlada razmatrala na prošlonedjeljnoj sjednici (8. marta) našao se i podatak da je *Zaštitnica interesa CG Dragana Đuranović* samo u tri posljednja mjeseca lani primila 966 tužbi protiv države, i da u njima prednjače sporovi pokrenuti zbog neisplaćenih naknada za prekovremeni rad, nekorišćenje godišnjeg odmora, pauze u toku rada, neisplaćene tople obroke, nezakonito umanjjenih zarada... Uglavnom, četvrtina pokrenutih sporova ima unaprijed preciziranu *ukupnu vrijednost* i ona iznosi nešto više od šest miliona eura

Vlada se prije 13 mjeseci bavila velikim državnim troškovima po osnovu brojnih sudskih postupaka, uglavnom parnica iz radnih odnosa. I donijela zaključke od kojih nijedan nije sproveden. Priča se sada ponavlja, troškovi se množe, a odgovorne, i dalje, niko ne pominje. Lakše je zastrašiti one koje je država već zakinula

(toliko vrijede jedan most, dvije prosječne škole ili dva veća vrtića – prim. *Monitora*). U pomenutom dokumentu, dodatno, stoji kako je u *izvještajnom periodu* po osnovu *izvršnih sudskih presuda* od države naplaćeno 6,11 miliona eura.

Zato je, piše u saopštenju *Službe za informisanje*, Vlada ukazala na „zabrinjavajući odnos službenika prema državi i njenoj finansijskoj stabilnosti“. Premijer je, pride, zatražio da se već do ovonedjeljne sjednice Vlade (u vrijeme kada ovaj broj *Monitora* bude u štampi) sa tih sudskih postupaka skine oznaka tajnosti pošto – prema njegovom

mišljenju – „ovakvi slučajevi ne samo da ne treba da budu sklonjeni od očiju javnosti već, naprotiv, svaki građanin treba da raspolaže informacijom o odnosu pojedinih državnih službenika prema državnom novcu“.

Onda su, kao dokaz za tvrdnje premijera Markovića i njegovih iz vrha izvršne vlasti, navedeni i slučajevi „da pojedini državni službenici tuže državu za iznose od desetak eura, te da razrađena šema sa advokatima umnogostručuje iznose na štetu budžeta“.

Za divno čudo, iz nekog – javnosti nepoznatog - razloga, na sjednici Vlade

• JURE EURO PO EURO, MILIONI NIJESU PROBLEM: Milo Đukanović i Nazif Cungu

nijesu pomenuti *pojedini državni službenici* koji su nezakonitom dodjelom državnih garancija (KAP, *Željezara, Melagonija Primorka...*) ili potpisivanjem problematičnih ugovora u ime države i njihovim naknadnim nepoštovanjem (*slučaj Limenka, Porto Montenegro...*) Crnoj Gori napravili štetu koja se mjeri desetinama miliona. Da ne pominjemo one koji su direktno uvezani sa (ne)legalnim poslovima od kojih država godinama unazad trpi ogromne materijalne gubitke.

Nije valjda da je predstavnicima vladajuće DPS-SD-LP-BS-HGI-AO koalicije zasmetalo što bi se, u tom slučaju, među prozvanima prepoznali i njihovi politički i ekonomski pokrovitelji, od **Mila Đukanovića** do **Nazifa Cungua**. Bilo je mnogo lakše da se, „kao upečatljiv i posebno negativan primjer“ pomenu ovdašnje sudije koje su tužbom tražili, i naplatili, zarade za koje su bili zakinuti. Ponajviše zbog želje izvršnih vlasti da smanji troškove koji nijesu dio *koalicionog sporazuma*, i servilnosti sudskih vlasti koje su zbog vlastitih, isključivo privatnih, interesa takvim željama izašli u susret.

Markovićevoj Vladi je – izvjesno – odgovaralo da se, u povodu isplaćenih odštetnih zahtjeva, narednih dana piše o **Milivoju Katniću**, a ne o **Vesni Medenici**. Glavni specijalni tužilac je, krajem prošle godine, Agenciji za sprječavanje korupcije prijavio da mu je pravosnažnom presudom Višeg suda u Podgorici pripala nakanda od 43 hiljade eura na ime neisplaćenog dijela zarade u vrijeme kada je radio kao sudija Apelacionog suda.

Katniću i njegovim kolegama, godinama nije isplaćivan specijalni dodatak na zaradu koji im je pripadao po osnovu Zakona o sudovima. Što ne platite na mostu platite na ćupiriji – sudije Apelacionog suda došle su do svog novca a država je platila ne samo zarade na kojima je svojevremeno *uštedjela* nego i nimalo jeftine

parničke troškove (o tome u nekom od narednih brojeva *Monitora*). Nikome ništa. Baš kao što nemamo informaciju da je bilo ko iz piramide izvršne vlasti odgovarao zbog toga što je država Crna Gora, unazad četiri godine, zbog izgubljenih sudskih postupaka platila 70 miliona eura

Po skoro pa istom principu, do

presudi uštedio dio novac koji mu je pripao iz budžeta. I, po pravilu, potrošio ga po svom ili po nahođenju onih koji su ga postavili na funkciju. Poreski obveznici – svi mi skupa – dva puta plaćamo za isti trošak (uslugu). Jednom kroz redovne budžetske rashode kojima su obuhvaćene i zarade zapošljenih u javnom sektoru.

• **KO JE KRIVAC A KO ŽRTVA:** Nekadašnji sudija Apelacionog suda Milivoje Katnić i predsjednica Vrhovnog suda Vesna Medenica

svog novca došli su, ili će doći, i zapošljeni u zdravstvu, odbrani, obrazovanju... Vladini zvaničnici ne pitaju ko je i zašto sve te ljude uskratio za dio zarade garantovan Zakonom i važećim granskim kolektivnim ugovorom. Umjesto toga širi se spisak nepatriota, pa su se na njemu sada, uz opozicione političare, nepodobne medije i NVO aktiviste, slobodomisleće intelektualce, našli i zapošljeni u javnom sektoru koji nijesu spremni da do garantovane zarade dođu prošnjom preko neke od filijala vladajućih partija, već se kao slobodni i s(a)vjesni građani obraćaju sudu radi zaštite zgaženih prava.

Da stvar bude zanimljivija, kada kao *starješina organa* zakinete za dio zarade zapošljene u pravosuđu, administraciji, policiji, zdravstvu..., a oni svoj novac naplate preko pravosnažnih sudskih presuda (uz sudske troškove i troškove izvršenja naplate koji su, nerijetko, veći od početnog ceha), onda se taj novac ne naplaćuje iz budžeta tuženog poreskog obveznika već iz državnog trezora. Praktično, to znači da je tuženi *starješina* suprotno sudskoj

Presudi drugi put kroz isplatu izgubljenih sudskih parnica, uvećanih za troškove advokata, vještaka, zatezne kamate i ko zna šta još.

Vlada je prošle nedjelje podsjetila da je bilo tužbi zbog neisplaćenih desetak eura, a da država na sudske troškove gubi mnogo više. Pomenuto je da je, samo u tri poslednja mjeseca prošle godine, protiv države pokrenuto skoro 1.000 tužbi. Prečutan je podatak da je kod Zaštitnika imovinsko-pravnih odnosa krajem 2016. bilo 15,5 hiljada parničkih predmeta. I skoro 300 (precizno 278) postupaka pokrenutih po Zakonu o stečaju, te 27 novoformiranih predmeta radi naknade štete zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku...

Ljuti lijek na ljutu ranu, pa je Vlada sama sebi preporučila: da hitno formira radnu grupu za izradu zakona o zaštitniku državnih interesa; te da Ministarstvu finansija naloži formiranje posebnih računa korisnika budžeta kako bi dosuđeni iznosi padali na njihov teret, a ne na teret državnog trezora „kako je sada slučaj“. Prije nego što ustanete i počnete aplaudirati

Markoviću i njegovom ministarskom timu, pročitajte nekoliko namjerno odabranih citata na zadatu temu:

- Najveći broj pokrenutih parničnih postupaka u kojima Zaštitnik zastupa Crnu Goru odnosi se na tužbe službenika i namještenika Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva odbrane i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija (ZIKS)...

- Broj predmeta u parnicama iz radnih odnosa izuzetno je visok, preko 70 odsto ukupnog broja predmeta koji se nalaze u radu kod Zaštitnika, a samo mali, odnosno zanemarljiv broj zahtjeva u tim predmetima je neosnovan.

- Državni organi i javne službe koje zastupa Zaštitnik ne dostavljaju blagovremeno podatke koji bi

bespotrebno uvećavaju u značajnom iznosu.

- Navedeno jasno upućuje na potrebu podizanja nivoa profesionalizma izvršilaca u državnim organima u cilju pravilne primjene zakona i drugih propisa, što će za posljedicu imati manji broj sudskih postupaka, a samim tim i novčani izdaci će biti značajno manji.

Da skratimo – problem nije su službenici koji tuže državu, već nepoštovanje propisa od strane nesposobnih (*neprofesionalnih*) starješina državnih organa. I da predemo na najvažnije. Navedeni citati nisu izvodi iz zaključaka neke NVO organizacije ili nevladinog (nedovoljno patriotskog) medija. Ovo je dio *Analize o vrsti i uzrocima sporova, pravnom*

položaju, kadrovskoj i tehničkoj opremljenosti Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore koji je Vlada Duška Markovića usvojila prije 13 mjeseci, u februaru prošle godine.

Još tada su usvojeni zaključci koji nalažu: da Ministarstvo finansija „u što kraćem roku“ Vladi dostavi Zakon o Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa CG; da se razmotri uvođenje centralizovanog depozita kod Ministarstva finansija „sa koje bi se povlačila sredstva kada se izgubi

spor i presuda postane izvršna, da bi izbjegli velike iznose sredstava za advokatske usluge“; da se afirmiše rješavanje sporova iz radnih odnosa pred *Agencijom za rješavanje radnih sporova* i *Centrom za posredovanje*;

Ako vam se čini da Vlada, godinu kasnije, priča istu priču – nije do vas. Problem je u nečem drugom. Vlast troši, mi plaćamo. A taksimetar otkucava

Zoran RADULOVIĆ

Vlada je prije 13 mjeseci usvojila Analizu u kojoj stoji: „Broj predmeta u parnicama iz radnih odnosa izuzetno je visok, preko 70 odsto ukupnog broja predmeta koji se nalaze u radu kod Zaštitnika, a samo mali, odnosno zanemarljiv broj zahtjeva u tim predmetima je neosnovan“. Zašto sada Marković napada tužioce a brani tužene

Gotovo da nema nijednog segmenta radnog prava a da zaposleni, državni službenici i namještenici, nisu tvrdili da su uskraćeni za svoja prava na zaradu, odnosno naknadu.

- Uzroci nastanka sporova iz radnih odnosa su neprimjenjivanje ili pogrešna primjena propisa (pogrešan obračun zarada, toplog obroka, regresa, prekovremenog rada, noćnog rada i rada u dane državnih i vjerskih praznika i sl...) te problemi u vezi sa postojanjem i vođenjem evidencije.

Zaštitniku omogućili kvalitetno zastupanje, niti dostavljaju neophodnu dokumentaciju u zakonom predviđenom roku. Ovako nepostupanje utiče na tok i ishod postupaka, a istovremeno se uvećavaju troškovi postupka.

- U predmetima u kojima su donijete pravosnažne i izvršne presude, organi koje zastupa Zaštitnik ne postupaju po ovim presudama u parničnom roku, već omogućavaju da se putem prinudne naplate, preko javnih izvršitelja, troškovi

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

CRNA GORA, ZEMLJA EKSPLOZIJA

• ISPUNIO
PREMIJEROVA
OČEKIVANJA:
Slavko Stojan-
nović

A Stojanović ne mrda s funkcije

Ne prođe ni sedam dana a da se u Crnoj Gori ne desi – eksplozija. Ove sedmice meta je bila diskoteka *Bigl* u centru Podgorice. Muškarac sa kapuljačom na glavi je u srijedu ujutro, oko pet sati, spustio torbicu ispred diskoteke i pobjegao, pišu *Vijesti*. Par trenutaka kasnije eksplozija je uništila ulazna vrata diskoteke.

Prema pisanju *Vijesti*, policija provjerava da li je u pozadini eksplozije sukob kriminalnih klanova. Vlasnik diskoteke **Miodrag Krušić** kazao je da mu nijesu poznati motivi bombaškog napada i da neće komentarisati „čaršijske priče o obračunu klanova”. Uprava policije još se nije oglasila ovim povodom. Tokom prošle godine evidentirano je šest lažnih dojava o postavljenoj bombi u ovoj diskoteci.

Eksplozija na ulaznim vratima diskoteke *Bigl* u samom centru Podgorice samo je jedna u nizu u kojem se uništava imovina kontroverznih biznismena i članova kriminalnih klanova, ali i advokata, policajaca, uglednika i običnih građana. Napadači, nalogodavci i motivi uglavnom ostaju – neotkriveni

Eksplozija na ulaznim vratima diskoteke *Bigl* samo je jedna u nizu u kojem se uništava imovina kontroverznih biznismena i članova kriminalnih klanova, ali i advokata, javnih funkcionera i običnih građana. Napadači, nalogodavci i motivi uglavnom ostaju – neotkriveni.

Samo koji dan ranije eksplozivna naprava aktivirana je pola sata prije ponoći ispred kuće **Nebojše Matovića**,

u podgoričkom naselju Dahna. U eksploziji nije bilo povrijeđenih, a pričinjena je manja materijalna šteta. Motivi i napadači – i dalje nepoznati.

Petnaest dana ranije, opet eksplozija. Nerasvijetljena. Još se ne zna ko je 28. februara ove godine postavio bombu ispred noćnog kluba *Čokolada*, koji se u medijima vezuje za šefa crnogorskog Biroa Interpolu **Dejana**

Đurovića i njegove kolege **Darka Radusinovića** i **Dejana Boljevića**. Zvanično, izvršna direktorica kluba je sestra šefa Interpola **Jelena Đurović**, koja posjeduje 50 odsto kompanije u čijem je vlasništvu *Čokolada*.

Samo dan ranije u Podgorici je zapaljen automobil advokata **Velibora Markovića**. Počinioci do danas – neotkriveni. Nepoznata osoba zapalila je osmog marta ove godine tokom noći automobil još jednog podgoričkog advokata **Čedomira Dobrovića**. Dobrović je član Glavnog odbora SDP-a, i predsjednik Opštinskog odbora SDP-a Golubovci. On je kazao da je još u oktobru prošle godine obavijestio policiju o tome da može postati meta napada.

U novogodišnjoj noći odjeknula je eksplozija u nekadašnjem Distributivnom centru u Podgorici. Tada je uništena hladnjača **Izeta Muratovića**. On je tada kazao da je uvjeren da je u pitanju bomba i da je to nastavak, kako je rekao, „napada iz Rožaja“, kada su mu četiri puta uništavani marketi u tom gradu, nakon čega se sa porodicom preselio u Podgoricu. Sinovima i bratanićima Muratovića sudilo se za ubistvo **Anesa Kalača**, koji je preminuo nakon fizičkog obračuna Muratovića i grupe muškaraca u Rožajama. Sa tim događajem Muratović povezuje napade na njegovu imovinu. Policija još nije ništa rekla. Istraga u toku.

Sedam dana ranije na Bulevaru crnogorskih junaka, na Cetinju, oko 18.30h došlo je do eksplozije u kojoj su povrijeđene dvije osobe - Cetinjani **Nikola Kaluderović** i **Stevo Vujović**. Eksploziv je eksplodirao u trenutku kada se auto nalazio na semaforima, a pretpostavlja se da je u pitanju bomba koja je aktivirana daljinskim upravljačem. Iz Uprave policije saopšteno je da se utvrđuje uzrok eksplozije u vozilu. To je rijetki slučaj u kom UP ima osumnjičenog.

Krajem februara u Podgorici je zapaljen automobil advokata Velibora Markovića. Počinioci do danas – neotkriveni. Nepoznata osoba zapalila je osmog marta ove godine tokom noći automobil još jednog podgoričkog advokata Čedomira Dobrovića

Prije dvadesetak dana Cetinjanin **Savo Lipovina** uhapšen je zbog sumnje da je pokušao da ubije Vujovića i Kaluderovića.

Podgorička policija rasvijetlila je navodno i paljenje dva vozila bivšeg policijskog inspektora **Mrdana Kovačevića** iz jula prošle godine. Vozila Kovačevića zapaljena su 12. jula 2017. godine nekoliko minuta poslije ponoći. Pored dva njegova u požaru su oštećena još dva automobila koja su bila parkirana u neposrednoj blizini.

Po nalogu Specijalnog državnog tužilaštva prošle godine uhapšen je Podgoričanin **Mirko Janković** zbog sumnje da je podmetnuo požar na službenom policijskom vozilu šefa Odsjeka za borbu protiv droge **Dejana Kneževića** 15. aprila prošle godine. Knežević je međutim nedavno smijenjen sa te pozicije. Razlog

njegove smjene nije saopšten.

I dok se desi da se i otkriju napadači na policijske funkcionere, u drugim slučajevima to je prava rijetkost. Takođe, pitanje je kako se ti slučajevi procesuiraju i šta je rezultat optužnica. Nakon oslobađanja dvojice optuženih za bombaški napad na redakciju *Vijesti* 26 oktobra 2013. godine, istražni organi nijesu učinili ništa da otkriju počiniocima i nalogodavce napada.

Eksplozije tokom prethodne dvije godine koje se dovode u vezu sa ratom klanova teško je i pobrojati. Te eksplozije nerijetko su odnosile i ljudske žrtve, kao kada su u septembru 2016. godine u kotorskom naselju Muo u eksploziji stradali dvadesetogodišnji **Goran Biskupović** i tri godine mlađi **Miloš Bošnjak**. Dvojica mladića poginuli su usred bijela dana, nadomak Biskupovićeve kuće. Prema policijskim evidencijama, Biskupović je navodno bio blizak takozvanom škalskom kriminalnom klanu.

O ni koji su izgubili živote u međusobnim obračunima rata klanova takođe se ne mogu prebrojati. Niz ubistava seže nekoliko godina unazad, a prema jednoj od verzija, najčešće pominjanoj u medijima, obračuni se povezuju sa hapšenjem Šarićevog klana, te ubistvom Šarićevog saradnika Kotoranina **Dragana Dudića Frica**. Navodno se na mafijaškoj pozornici dešava prestrojavanje, a sukobi su, prema toj verziji, intenzivirani nakon što je u Valensiji nestao dio zajedničkog kokainskog tovara (200 do 300 kilograma) 2014. godine. Drugi pak tvrde da je ANB izazvao sukobe klanova sa ciljem da neutrališe škalski klan, jer ih ne kontroliše. Vođa tog klana je navodno Kotoranin **Jovan Vukotić**. Vukotić je svojevremeno saopštio da u „Crnoj Gori svakog dana ginu i nedužni ljudi - jer prljavi policajci čiste

• NOVA EKSPLOZIJA U PODGORICI: Diskoteka Bigl

Još se ne zna ko je 28. februara ove godine postavio bombu ispred noćnog kluba *Čokolada*, koji se u medijima vezuje za šefa crnogorskog Biroa Interpola Dejana Đurovića

teren samo za njihove prijatelje i to je jedino što ih zanima?“. On je kazao da ima spisak korumpiranih policajaca koji su na platnom spisku mafije nakon čega je saopšteno da će unutrašnja kontrola utvrditi te navode. Još se čeka na reakciju nadležnih u tom smjeru. Određena *blagost* istražnih organa u tretmanu kavačkog klana, može se primijetiti.

Iako je svojevremeno podignuta optužnica protiv Kotoranina **Igora Božovića**, koji je u policijskim evidencijama označen kao vođa *kavačkog* klana, on se nalazi u Beogradu. U javnosti su se mogle čuti optužbe da je Božović pušten da pobjegne. Optužnica protiv njega podignuta je krajem maja ove godine dok se nalazio na izdržavanju petogodišnje kazne zatvora zbog trgovine skoro 36 kilograma kokaina. On je, iako je nova optužnica u to vrijeme bila potvrđena, iz zatvora izašao početkom avgusta jer tužilaštvo nije tražilo da mu se odredi pritvor, pisao je beogradski *Krik*, Mreža za istraživanje kriminala i korupcije.

Krajem 2016. godine, mediji su izračunali da je od kada je **Slavko Stojanović** imenovan za direktora Uprave policije 20. juna 2013. godine do kraja 2016. dogodilo 12 mafijaških likvidacija, od kojih je, u tom trenutku bilo riješeno samo jedno - ubistvo **Andrije Mrdaka**.

Premijer **Duško Marković** je u parlamentu svojevremeno saopštio da je Stojanović „ispunio njegova očekivanja“ i da je uspješan direktor policije, „što pokazuju i rezultati koje je ostvario u svom mandatu“. Premijer je više puta saopštio i da je bezbjednosna situacija *odlična*.

Odlično.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

VANTJELESNA OPLODNJA U PRIVATNIM KLINIKAMA

Za prvih deset mjeseci protekle godine Fond za zdravstveno osiguranje odobrio je 429 postupaka vantjelesne oplodnje. Država je po osnovu toga platila 680.000 eura, a većina novca je otišla privatnim klinikama.

Odjeljenje za humanu reprodukciju bolnice Danilo I na Cetinju obavilo je 127 postupaka vantjelesne oplodnje i za to dobilo 202.000 eura. U sklopu Klinike za ginekologiju i akušerstvo, Kliničkog centra Crne Gore (KCCG), funkcioniše odjeljenje istog naziva kao ono na Cetinju - Odjeljenje za humanu reprodukciju sa dnevnom bolnicom, koje od Fonda zdravstva za djelatnost koja im stoji u nazivu nije dobili ni euro.

Što je razlog tome, iz KCCG za

Monitor kažu: „Poznato je javnosti da je KCCG u februaru 2017. godine usvojio novu sistematizaciju sa razvojnim planovima naše ustanove u narednih pet godina. U tom smislu je i formirano Odjeljenje za humanu reprodukciju sa dnevnom bolnicom. Na ovom Odjeljenju se sprovode dijagnostičke i hirurške procedure u smislu pripreme za vještačku oplodnju kao i tretman komplikacija nakon istih. Na Odjeljenju humane reprodukcije se ne rade asistiranje reproduktivne tehnike koje su po svojoj prirodi ambulantne procedure i nema potrebe za hospitalizacijom pacijentkinja”.

Objasnili su i da je „Vlada Crne Gore i resorno ministarstvo odlučilo da se vantjelesnom oplodnjom bavi JZU Opšta bolnica Danilo I na Cetinju,

• ODJELJENJE ZA
HUMANU REPRO-
DUKCIJU SAMO ZA
PRIPREMU PACI-
JENATA: Klinički
centar Crne Gore

Zašto se niko ne liječi u KCCG

U Kliničkom centru Crne Gore (KCCG), postoji Odjeljenje za humanu reprodukciju sa dnevnom bolnicom, koje od Fonda zdravstva za vantjelesnu oplodnju nije dobilo ni euro. Država po tom osnovu većinu novca daje privatnim klinikama

Činjenica da postoji, a da nema pacijenata je samo dokaz onoga što se dugo krilo od javnosti, a to je da medicinski direktor i vd direktor GAK-a na taj način

pomažu privatnim klinikama da ostvaruju korist", kaže za *Monitor* **Dejan Cvijanović**, predsjednik *Kruga života*.

Iz NVO *Krug života* za *Monitor* kažu da su na jednoj od privatnih klinika zaposleni medicinski direktor Kliničkog centra **Snežana Raspopović** i vd direktor Ginekološko akušerske klinike u KCCG **Vojislav Mikić**.

Od 530 ljekara KCCG, 92 su

dopunski angažovana u privatnim ordinacijama, izjavila je direktorica ove ustanove **Zorica Kovačević**. Istakla je da je usvojenim izmjenama *Zakona o zdravstvenoj zaštiti*, direktorima ustanova omogućeno da bez ministra, odlučuju hoće li dati saglasnost ljekaru za dopunski angažman kod privatnika. Kovačević je tokom prošle godine izdala dva takva odobrenja, dok je 2016. godine 90 ljekara dobilo takvu saglasnost. Uz ovo je nezaobilazna dijagnoza svih dosadašnjih direktora KCCG i ministara da je nedostatak ljekara specijalista i supspecijalista, jedan od glavnih problema i razlog zašto građani čekaju na preglede i operacije

Na sajtu KCCG može se pročitati podatak da je načelnica Odjeljenja za humanu reprodukciju **Maja Rajković**. „Načelniku tog Odjeljenja

te je 2007. godine u ovoj zdravstvenoj ustanovi formirano Odjeljenje za humanu reprodukciju”.

Kada se 2007. osnivalo Odjeljenja za humanu reprodukciju na Cetinju, Fond je izdvojio pola miliona eura za opremanje i nabavku medicinske opreme. Kako se radi o značajnom projektu koji košta, NVO *Krug života* tražila je zbog moguće donacije od KCCG informacije o kadrovskoj strukturi novoformiranog Odjeljenja. Iz KCCG su odbili da im daju te informacije pravdajući se time da ne vide da to može biti predmet javnog interesa.

„U okviru KCCG postoji Odjeljenje za humanu reprodukciju. Međutim u tom Odjeljenju nije urađen nijedan postupak vantjelesne oplodnje.

Na ovom Odjeljenju se sprovode dijagnostičke i hirurške procedure u smislu pripreme za vještačku oplodnju kao i tretman komplikacija nakon istih. Ne rade se asistirane reproduktivne tehnike koje su po svojoj prirodi ambulantne procedure i nema potrebe za hospitalizacijom pacijentkinja”, objasnili su iz KCCG

se očigledno čini usluga postavljanjem na funkciju, ali nije jasno kako neko može da prihvati i bude zadovoljan da je na čelu nečega što ne funkcioniše, već. šta više, očigledno svojom neaktivnošću pomaže da takvo stanje traje", smatra Cvijanović.

Na pitanje *Monitora* o budućim planovima za ovo odjeljenje, iz KCCG nijesu odgovorili. Cvijanović smatra da ono nema neku perspektivu: „U Kliničkom centru u Podgorici po našim saznanjima postoji jedan uži specijalista iz oblasti steriliteta i infertiliteta koji je raspoređen na poslove ljekara u Porodilištu. Klinički centar godinama ne potražuje uže specijaliste iz ove oblasti. Oni ljekari koji rade u privatnim ustanovama nisu uže specijaliste iz ove oblasti, već se radi samo o specijalistima ginekologije, kao što je načelnica Odjeljenja za humanu reprodukciju ili o užim specijalistima iz oblasti perinatologije, onkologije i sl.”

Shodno Zakonu o umrežavanju privatnih ustanova, četiri privatne klinike koje se bave vantjelesnom oplodnjom umrežene su u javni zdravstveni sistem: *Life*, *Codra* i *Ars Medica* u Podgorici i *Humana reprodukcija* u Budvi.

Privatne klinike sve više uzimaju primat u ovoj oblasti. Podaci Fonda govore da su tokom prvih 10 mjeseci 2017. privatne klinike od Fonda prihodovale većinu novca koji je država platila za ovu oblast - oko 480.000 eura.

Kada je otvarano Odjeljenje za humanu reprodukciju na Cetinju tadašnji ministar zdravlja **Miodrag Radunović** iznio je podatak da godišnje od 4.500 do 5.000 sklopljenih brakova, od 10 do 15 odsto ima problema sa sterilitetom, te da to dovoljno govori o opravdanosti formiranja Odjeljenja za humanu reprodukciju u okviru cetinjske bolnice.

Na prošlogodišnjoj proslavi jubileja cetinjskog Odjeljenja za humanu reprodukciju istaknuto je da je tamo za deceniju rođeno preko 500 beba. Načelnik Odjeljenja **Željko Lazović** naglasio je da može još bolje ali da je za to neophodno da ovo

odjeljenje postane posebna jedinica sa godišnjim budžetom. Istaknuto je i da treba stimulirati zaposlene da ne bi dolazilo do odliva kadrova, kao što je bio slučaj u prethodnom periodu.

Bolnica na Cetinju je dugo bila vodeća u ovoj oblasti. Prema dostupnim podacima, tokom 2011. od ukupno 373 postupka vantjelesne oplodnje, na Cetinju su urađena 211, a u privatnim klinikama 162. Sada se taj omjer okrenuo u korist privatnih klinika pa je u toku prvih 10 mjeseci prošle godine na Cetinju urađeno 127 postupaka vantjelesne oplodnje, a u privatnim klinikama 302.

Značajne rezultate u ovoj oblasti prati i finansijska pomoć države. Samo u posljednje tri godine država je za vantjelesnu oplodnju izdvojila preko dva i po miliona eura. Većina novca otišla je privatnim klinikama.

A novca nikad dosta. Ministarstvo zdravlja je još prije dvije godine predložilo izmjene i dopune Zakona o liječenju neplodnosti asistiranim reproduktivnim tehnologijama (ART).

Dejan Cvijanović:
„U tom Odjeljenju nije urađen nijedan postupak vantjelesne oplodnje. Činjenica da postoji, a da nema pacijenata je samo dokaz onoga što se dugo krilo od javnosti - da medicinski direktor i v.d. direktor GAK-a na taj način pomažu privatnim klinikama da ostvaruju korist”

Izmjenama Zakona je u članu 12 predviđen izvoz i uvoz jajnih ćelija uz saglasnost Ministarstva zdravlja. NVO *Krug života* je kritikovao član Zakona uz argumentaciju da se tako štiti interes lobija i privatnih klinika, a ne kontroliše oblast vantjelesne oplodnje i uvoz i izvoz jajnih ćelija, te da je neophodno kompletnu proceduru iz oblasti uvoza i izvoza jajnih ćelija regulisati zakonom, a ne podzakonskim aktima.

Objašnjavali su tada da će, ako na snazi ostanu predložene izmjene dolaziti ljudi iz inostranstva koji će bez problema da kupe embrion, kao što u državama Bliskog istoka i Azije odlaze da kupe bubreg.

Pomoćnica ministra **Vesna Miranović** je nedavno izjavila u emisiji *Direktno* na TV *Vijestima* da je ona protiv toga člana zakona.

Cvijanović kaže da „uz dužno poštovanje dr Miranović ono što je nama cilj jeste da se to stvarno obistini i napiše. Čutnja koja sada postoji može biti različito shvaćena, zato ćemo mi pomno pratiti da li postoje neka dešavanja u tom pravcu i naravno odmah odreagovati”.

Činjenica da privatne zdravstvene ustanove uz profit, privlače sve više kadrova i pacijenata iz javnog zdravstva, ne uliva nadu da u Skupštini jednog dana neće biti dovoljno glasova za sporne izmjene zakona.

Predrag NIKOLIĆ

Međunarodne multi-polarizacije

I „ekstremni centar“ Tarika Alija

Piše: Milan POPOVIĆ

Unutrašnje ekonomsko-socijalne odnosno klasne bi-polarizacije zakonito guraju u divlje, nasilne i ratne, međunarodne multi-polarizacije, a ove druge, opet, povratno i dodatno, povećavaju, produbljuju i pojačavaju, one prve. Tako se upada u začarani krug iz kojeg nema izlaza. U poslednjih trideset godina, ovaj začarani krug funkcionise kao „ekstremni centar“, kako ga je lucidno nazvao britansko-pakistanski levičar Tarik Ali. Centar koji je zapravo lažni centar, „zmijsko jaje“ poznog, ultramonopolističkog kapitalizma, u kojem celo vreme tiho inkubira desni ekstremizam odnosno novi fašizam.

Sa izborom Donalda Trampa za predsednika SAD 2016, inkubacija o kojoj je reč, otišla je najdalje, skoro do otvorenog raspada onog lažnog centra, i otvorenog nastupa jedne vrste novog, malignog i pretećeg polufašizma. U EU, odnosno u Nemačkoj i Francuskoj, sa ostankom na vlasti Angele Merkel, i dolaskom na vlast Emanuela Makrona, 2017-2018, iluzija, ideologija i politika „ekstremnog centra“, samo je produžena. Zbog toga, EU, Nemačka i Francuska, o Crnoj Gori i drugim zemljama Zapadnog Balkana da i ne govorimo, u slici odnosno dinamici SAD Donalda Trampa, mogu da vide i sliku odnosno dinamiku svog budućeg razvitka.

A ta slika, već danas, u SAD Donalda Trampa, prilično je zabrinjavajuća. U ovoj kolumni, naglasak će biti na dva posebno negativna i zabrinjavajuća spoljnopolitička odnosno međunarodna aspekta, mada još jednom treba istaći tesnu međupovezanost i interaktivnost ovog, spoljnopolitičkog odnosno međunarodnog, i onog drugog, unutrašnjeg, ekonomsko-socijalnog i klasnog aspekta.

Prvi od ova dva aspekta tiče se statusa međunarodnih ugovora, koji su glavni instrumenti regulisanja međunarodnih odnosa. „Pacta sunt servanda“ (Međunarodne ugovore treba poštovati),

jedno je od najstarijih i najtemeljnijih načela međunarodnog prava. Ostalo je zabeleženo, kada je jedan od učenih savetnika, uoči Drugog svetskog rata, na ovo načelo upozorio Adolfa Hitlera, ovaj je spremno i kratko odgovorio kako zna za to, ali kako će on ipak činiti onako kako mu omogućava njegova moć odnosno volja. Ne znamo da li Donald Tramp ima učenog savetnika, ali je očigledno da se, već i nakon samo jedne godine od svog prvog četvorogodišnjeg mandata, ponaša upravo onako kako se ponašao Adolf Hitler. O tome najbolje govore jednostrano napuštanje multilateralnog Pariskog sporazuma o klimatskim promenama i najava isto takvog jednostranog napuštanja multilateralnog i u značajnom delu savezničkog (EU) sporazuma sa Iranom o kontroli nuklearnog oružja.

Drugi aspekt još više zabrinjava. Reč je o najopasnijoj mogućoj kombinaciji imperijalnog unilateralizma, i nuklearnog i drugog oružja za masovno uništavanje, koja sa Donaldom Trampom samo eskalira. Kada bi ona sumanuta twiterska razmena između Donalda Trampa iz SAD i Kim Džong Una iz Severne Koreje bila samo stvar dva očigledna politička ludaka, problema ne bi bilo. Problem je međutim veliki, zapravo najveći, upravo zbog toga što ovde nije reč pre svega odnosno isključivo o individualnom ludilu dva ludaka, nego o ludilu samog sistema.

Reč je o ludilu poznog, ultramonopolističkog kapitalizma. Koji je, s obzirom na postojanje nuklearnog i ostalog oružja za masovno uništavanje, a istovremeno nepostojanje bilo kakve delotvorne multilateralne kontrole ovoga, sve više i više i apokaliptički kapitalizam, u najužem smislu ove reči. Zbog toga će i dve naredne Altervizije, u ovoj seriji posvećenoj lažnom, „ekstremnom centru“, biti fokusirane na dva aspekta preteće apokalipse.

Top u kućnom arsenalu

Ministarstvo unutrašnjih poslova nekoliko godina provodi kampanju pod sloganom *Poštuj život, vrati oružje*. Međutim, mnogi su taj slogan izokrenuli u – nabavi oružje, oduzmi nekome život

Urbana legenda kaže: Nikšićani koji su tog dana prije pet-šest godina imali priliku da vide na kamionu protivavionski top pomislili su da se snima ratni film. Čovjek se samo odazvao na pozive vlasti da vrati oružje koje mu se zateklo u kućnom arsenalu.

Jedna još starija urbana legenda kada je riječ o Crnogorcima i oružju potiče iz Bijelog Polja. Početkom pedesetih godina prošlog vijeka tadašnja milicija pronašla je u jednom bjelopoljskom selu italijanski tenk i to – ispod stoga sijena.

Da su Crnogorci strastveno zaljubljeni u oružje poznato je od davnina.

„Nošenje revolvera je uobičajeno u cijeloj zemlji, a jedna od najtežih kazni za jednog muškarca je da bude lišen oružja za bilo koje vrijeme...“ To je početkom prošlog vijeka zapisao u knjizi *Montenegro zemlja ratnika* **Roj Trevor**, engleski književnik, nakon posjete Crnoj Gori.

Ministarstvo unutrašnjih poslova nekoliko godina provodi kampanju pod sloganom *Poštuj život, vrati oružje*. Međutim, mnogi su taj slogan izokrenuli u – nabavi oružje, oduzmi nekome život. To potvrđuju učestala ubistva u Crnoj Gori i policijske akcije u kojima se u

kućama pronalaze arsenali oružja u nelegalnom posjedu.

Proteklih dana, svako malo, stižu vijesti da je policija zaplijenila razne vrste oružja, koje su građani nelegalno držali u svojim kućama i stanovima. Prije nekoliko dana pretresima stanova i kuća na šest lokacija u Cetinju i Podgorici pronađeni su i oduzeti oružje, municija i eksplozivna sredstva koje su koristile bezbjednosno interesantne osobe, saopštila je policija. Policija je početkom februara u Nikšiću, Podgorici, Herceg Novom, Tivtu i Rožajama oduzela pet pištolja, tri puške, dva vazdušna pištolja, dvije vazdušne puške, oko 115 komada municije različitog kalibra. Krajem prošle godine policija je u stanu jedne Baranke pronašla arsenal oružja i municije, a ona je uhapšena jer je policija imala podatke da sprema ubistvo sugrađanina. Pretresom su kod te barske **Kalamiti Džejn** (personifikacija američkog Divljeg zapada) pronađeni i oduzeti automatski pištolj heklar sa dva okvira puna municije, automatski pištolj škorpion sa tri okvira puna municije, revolver nepoznate marke sa sedam metaka, preko dvije hiljade komada razne municije za pištolje...

„Sadašnje kontinuirane

aktivnosti pripadnika MUP-a prema bezbjednosno interesantnim osobama daju određene rezultate. Svakodnevno saznajemo da policija pretresa takve osobe i prostorije u kojima one borave i oduzima ogromne količine vatrenog naoružanja i eksplozivnih naprava. Ovakve aktivnosti nadležnih organa su vrlo značajne kad je riječ o bezbjednosti građana, ali je krajnje zabrinjavajuće da se tolika količina naoružanja nalazi kod kriminalaca i bezbjednosno interesantnih osoba. To pokazuje da je naša država kasno počela da primjenjuje odgovarajuće mjere, a posljedice su brojne žrtve mafijaških obračuna, pri čemu stradaju i nedužni koji sa kriminalcima nemaju nikakve veze“, kaže u razgovoru za *Monitor* detektiv iz Podgorice **Vladan Pavićević**.

Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova, na početku ove godine 64.687 građana Crne Gore imali su dozvolu za nošenje oružja, a kod njih je bilo registrovano 92.240 komada oružja, od čega najviše pištolja. To znači da

oružje ima svaki deseti građanin i da jedna osoba ima dozvolu za posjedovanje dva, tri ili više komada oružja.

MUP Crne Gore objavio je početkom 2014. da ima 62.119 građana registrovano oružje. Godinu kasnije bilo je oko 87 hiljada komada registrovanog oružja, saopšteno je iz policije prilikom predstavljanja novog Zakona o oružju.

Obratili smo se MUP-u i Upravi policije da nam dostave najnovije podatke o tome koliko ima u Crnoj Gori zvanično registrovanih komada oružja, kakve su procjene o tome koliko ima oružja kod građana u ilegalnom posjedu i koliko je oružja prikupljeno u akcijama *Čuvaj život, vrati oružje*. Takođe smo zatražili da neko iz MUP-a prokomentariše kakvu opasnost po bezbjednost građana Crne Gore predstavlja to što su mnogi od njih naoružani, a posebno pripadnici kriminalnih grupa. Međutim, i pored obećanja iz njihovih službi za odnose s javnošću te podatke nismo dobili ni nakon

šest dana.

Koliko ima oružja u ilegalnom posjedu niko, naravno, pouzdano ne zna. Zbog velike količine oružja i municije koji se ilegalno nalazi kod građana, Ministarstvo unutrašnjih poslova je pokrenulo pomenutu akciju *Poštuj život, vrati oružje*. Time je građanima data mogućnost da registruju oružja bez dokaza o porijeklu, a time i bez krivične odgovornosti. Od 2015. godine pa do marta 2017. predana su 3.503 zahtjeva

za registraciju oružja bez dokaza o porijeklu, kao i 34.538 zahtjeva za izdavanje oružnih listova kojima je istekao rok važenja. Građani su u tom periodu dobrovoljno vratili 1395 komada vatrenog oružja, 196 minsko-eksplozivnih sredstava, 740 djelova oružja i 20.445 komada metaka.

MUP već nekoliko godina obilježava i Međunarodni dan uništavanja oružja, 9. juli. Prošlog ljeta u nikšićkom *Institutu za crnu metalurgiju* uništeno je 926 komada oružja i 128 djelova za oružje. Krajem prošle godine u pećima fabrike eksploziva *Polieks* u Beranama uništeno je 21.416 komada municije. Uništena municija prikupljena je iz ilegalnog posjeda građana kroz kampanju *Poštuj život, vrati oružje*.

Prije jedanaest godina Sjedinjene Američke Države sporazumjele su se sa Crnom Gorom da joj pomognu u uništavanju viška naoružanja i municije. Za tu operaciju SAD je izdvojila blizu dva miliona dolara, a na spisku naoružanja za uništavanje našlo se i 150 ručnih protivavionskih sistema „strijela-2M“ za borbu protiv vojnih aviona i za terorističke napade.

„Nakon nezavisnosti Crne Gore odlučili smo da rakete „strijela-2M“ uništimo u neposrednoj saradnji sa našim partnerima iz SAD i time jasno pokažemo naš doprinos i odlučnost u globalnoj borbi protiv terorizma“, izjavio je tadašnji ministar odbrane Crne Gore **Boro Vučinić**.

Vladan Pavićević:
„Pohvalno je što se ulažu naponi da se otkrije i oduzme oružje od kriminalaca i ono u nelegalnom posjedu, ali mora se mnogo veća pažnja posvetiti suzbijanju šverca naoružanja“

Vučinić je kazao da ogroman višak naoružanja i municije u prenatrpanim skladištima predstavlja veliki problem za Crnu Goru.

No, i dalje mnogi građani imaju ko zna koliko neregistrovanog oružja, a ono se uveliko i švercuje. Na crnom tržištu u Crnoj Gori, kažu upućeni, nudi se 15 vrsta oružja, a cijena se kreće od 50 (bombe) do 3.000 (magnum 357) eura. U mnogim ubistvima i kriminalnim obračunima koristi se oružje za koje osobe koje su ga koristile nemaju dozvolu. Oružje koje se nudi na crnom tržištu u Crnu Goru dolazi najčešće iz Albanije, sa Kosova, iz Bosne i Hercegovine, Srbije...

„Naravno, pohvalno je što se ulažu naponi da se otkrije i oduzme oružje od kriminalaca i ono u nelegalnom posjedu, ali mora se mnogo veća pažnja posvetiti suzbijanju šverca naoružanja i eksplozivnih materija i istražiti gdje je nestalo ogromno naoružanje iz vojnih magazina. Prema tome su se nadležni ponijeli kao da je obijena neka trafika. Zato građani mogu biti mirni tek kada sve to bude sistemski riješeno u bezbjednosnim strukturama“ kaže Pavićević.

Prodaja nelegalnog oružja nerijetko se oglašava i preko interneta. Nedavno se na jednoj od društvenih mreža pojavio oglas o prodaji heklera. Uz oglas je postavljeno i nekoliko fotografija tog oružja sklopljenog i rasklopljenog. Prodavac je oglas objavio pod imenom i prezimenom.

Prije sedam godina u Crnoj Gori su proizvedeni prvi put pištolji i puške. Proizvela ih je mojkovačka fabrika *Tara*. Prve metke iz prve crnogorske puške i pištolja ispalio je Boro Vučinić. Vučinić je tada kazao: „Crnogorska nam tradicija daje za pravo da proizvodimo oružje”.

Mogao je tadašnji ministar upozoriti i da nam tradicija ne daje za pravo da ga ovako masovno zloupotrebjavamo. Možda bi ga poneko i poslušao.

Veseljko KOPRIVICA

MJEŠTANI BISTRICE I VOJKOVIĆA ODLUČNI PROTIV GRADNJE ELEKTRANE

Referendum — spas za Bistricu

Prošle sedmice mještani kolašinskih sela Vojkovići i Bistrica tražili su od lokalne uprave dozvolu za održavanje referenduma, na kojem bi se izjasnili da li žele da firma BB Hidro gradi malu elektranu na njihovoj rijeci. Prije toga, peticiju protiv ovog projekta potisalo je 300 mještana. Oni smatraju da je gradnja, koju planira firma Blaža Đukanovića, siguran put ka potpunom pustošenju sela

davno na području kolašinske opštine nije bilo sloge slične onoj koju su pokazali mještani sela Bistrice i Vojkovića u nastojanju da onemoguće gradnju male hidroelektrane (mHE) na njihovoj rijeci. To žele da pokažu i rezultatima mjesnog referenduma, za koji su tražili dozvolu od lokalne uprave. Tvrde da bi realizacijom projekta BB Hidro, kompanije koju je **Blažo Đukanović**, sin lidera Demokratske partije socijalista **Mila Đukanovića**, osnovao s **Ivanom Burzanovićem**, bili prinuđeni na iseljavanje.

„Referendum će jasno pokazati naš stav o načinu na koji je dodijeljena koncesija, ali i o posljedicama koje bi nastale na našoj imovini i na rijeci, gradnjom mHE. Mnogo je bilo razloga da nikom ne padne na pamet taj projekat u ovom dijelu kolašinske opštine. Referendumom želimo i da onemogućimo da više iko bilo kada pokuša da devastira rijeku, a naša sela opustoši“, kaže za *Monitor* **Petar Kekec**, jedan od mještana.

Prije više od godinu Đukanovićeva firma dobila je i urbanističko-tehničke

uslove za gradnju mHE na dijelu vodotoka Bistrice. Prethodno, od Ministarstva ekonomije dobili su dozvolu za izgradnju energetskog objekta za proizvodnju električne energije. Vlada je u oktobru 2016. na jednoj od posljednjih sjednica kojima je predsjedavao stariji Đukanović, usvojila odluku o davanju koncesija i tekst ugovora o koncesiji firmi BB Hidro za gradnju male hidroelektrane na vodotoku Bistrica. Energetskom dozvolom firmi BB Hidro dozvoljena je gradnja male elektrane, čija bi snaga bila 453 kilovata, s godišnjom proizvodnjom od 1.224 gigavat-sata. BB Hidro je početkom prošle godine predala Ministarstvu održivog razvoja zahtjev za dobijanje urbanističko-tehničkih uslova za gradnju još jedne male hidroelektrane na dijelu vodotoka Slatina, takođe na području kolašinske opštine.

Keker objašnjava da je koncesija data, prije svega, bez valjane hidrološke analize. Hidrološka stanica na toj rijeci, kaže on, uništena je prije osam godine zbog velikih kiša. Poslije toga nije bilo nikavih ispitivanja, pa nema ni podataka o količini vode u

• **NE ŽELE MALU ELEKTRANU:**
Kolašinska sela Vojkovići i Bistrica

rijeci. Potpisnici peticije tvrde i da je prosječan godišnji protok Bistrice manji od 200 litara u sekundi (l/s), pa im nije jasno kako je zvanično procijenjena količina tri puta veća.

„Mjerenja iz aprila 2013. godine pokazala su vodostaj srednjeg nivoa, od 300 l/s. Koncesija je data na osnovu mjerenja, kojima su u pritoke Bistrice uračunate i pritoke Štitaričke rijeke i još nekih potoka. To znači da bismo, uzimanjem predviđenih 350 l/s, ostali bez vode za osnovne djelatnosti u našim selima“, kaže sagovornik *Monitora*.

Prema njegovim riječima, od vodozahvata za planiranu elektranu do kuća u selu, pad je skoro 50 metara. To znači jako veliki rizik: ako se ošteti prirodna obaloutvrda, koja tu postoji ko zna od kada, Bistricu više niko ne bi mogao kontrolisati pa bi to značilo opasnost za imanja i kuće.

„To bi značilo ogromnu materijalnu štetu i opasnost po živote. Ujedno, to je i najveća opasnost od izgradnje. Pokretanjem materijala (krupnog i sitnog sipara) uzvodno od kote 1000, stvorila bi se akumulacija, koju bi rijeka srušila i ugrozila imanja. Svako podizanje nivoa vode predstavlja ozbiljan problem za imovinu porodica **Radović, Kovijanić, Vujisić, Todorović,**

Mještani Bistrice i Vojkovića od Agencije za sprečavanje korupcije očekuju odgovor da li je bilo kršenja zakona i konflikta interesa kada je 6. oktobra 2016. tadašnji premijer Đukanović predsjedavao sjednicom Vlade, koja je odobrila koncesiju za malu hidroelektranu firmi **BB Hidro** njegovog sina

Grujić, Dragović, Bošković i još mnogo drugih“, kažu mještani.

Sva imanja u selu Bistrica i veliki dio poljoprivrednog zemljišta u selu Vojkovići, objašnjavaju oni, navodnjava se jazovima iz te rijeke izgrađenim još u 19. vijeku. Na njoj postoji i nekoliko vodenica. Uz Bistricu je nedavno podignut i turistički kamp porodice Dragović, a porodica Bogdanović je dobila i potrebne dozvole za ribnjak.

„Sigurno je da bi sve to, projektom

firme **BB Hidro** bilo devastirano, a mi prinuđeni da se selimo. Ovdje se od poljoprivrede živi, a poljoprivreda, pa i seoski turizam, nijesu mogući bez Bistrice. Zbog toga smo istrajni da ne damo naše”.

UBistrici i Vojkovićima smatraju da je kvalitetan doprinos njihovoj borbi za spas Bistrice i aktivnost Organizacije KOD. Ta organizacija je od Agencije za sprečavanje korupcije (ASK) zahtijevala da se ispita da li je bilo kršenja zakona i konflikta interesa kada je 6. oktobra 2016. tadašnji premijer Đukanović predsjedavao sjednicom Vlade, koja je odobrila koncesiju za malu hidroelektranu firmi **BB Hidro** njegovog sina. Prema podacima sa sajta Vlade tu odluku je i potpisao stariji Đukanović.

„Kako su, prema našim saznanjima, Milo Đukanović (predsjednik Vlade u trenutku donošenja predmetne odluke) i Blažo Đukanović u bliskim srodničkim odnosima, podnosimo zahtjev kojim od Agencije za sprečavanje korupcije tražimo izjašnjenje o postojanju konflikta interesa u odnosu na navedena lica, odnosno o postojanju ugrožavanja javnog interesa, te da u skladu s tim sprovede odgovarajuće zakonom propisane postupke”, navedeno je u zahtjevu.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 2,2 HA

BOGIŠIĆI, TIVAT

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 16 HA

VELIKA PLAŽA, ULCINJ

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Kada bi čovjek uginuo,
Zemlja bi bila raj“.

Rambo Amadeus

Nikola Baće

Glumac Dramskog kazališta
Gavella o ulozi Jozefa K.:

- Živimo u dominantno katoličkom podneblju gdje postoji istočni grijeh, koji kaže kriv si samim time što si rođen i što ćeš zgriješiti. Unaprijed si kriv i unaprijed ćeš biti kriv, u svakom slučaju bit ćeš kriv. Dakle, imamo katoličku dogmu krivnje i birokratski aparat koji te unaprijed proglašava krivim.

(Jutarnji list)

Lordan Zafranović

Reditelj:

- Prividno, sve se može i sve je dopušteno, a zapravo, globalizacija, kapitalizam i politika nametnuli su čoveku samocenzuru, koja je strašnija od cenzure - toliko su ga osiromašili da ni o čemu ne može da razmišlja osim da preživi.

(Večernje novosti)

Zoran Ferić

Novi predsjednik Društva
hrvatskih pisaca :

- Čitanje je izašlo iz mode, nije cool. Djeca uglavnom počinju puno manje čitati u pubertetu, čitatelje gubimo u šestom razredu osnovne škole pa nadalje.

(Jutarni list)

Đorđe Balašević

Muzičar:

- Slobodan Milošević mi je omogućio da vidim svijet. Zabranio me je na nacionalnoj televiziji i u Srbiji, pa sam tako ja svirao na obližnjem Novom Zelandu i u susjednom Vancouveru. Tako je svijet postao moja domovina.

(Klix.ba)

Luka Bogdanić

Docent Filozofskog
fakulteta u Zagrebu:

- Talijanski izbori primjer su populističkog i antievropskog glasanja, riječ je o debaklu politike lijevog i desnog centra. U krizi su danas ne samo tradicionalne političke snage, već i postojeći politički model. Evidentno je da postojeći ekonomski model Evrope nema podršku građana.

(Portal Novosti)

Davor Džalto

Filozof i teoretičar umjetnosti, predavač na brojnim svetskim univerzitetima:

- Smisao države u našem regionu iscrpljuje se time da maltretira svoje građane. Država iz iskustva prosečnog građanina zato postoji da te maltretira besmislenim procedurama, da ne možeš ništa da završiš, da te sprečava da imaš lagodan, udoban, funkcionalan život. A tamo gde ti treba, da ti pruži smislen obrazovni i zdravstveni sistem, bezbednost i sl. - tamo je nema.

(Blic)

Miodrag Majić

Član Centra za pravosudna istraživanja:

- Mi smo posle drugog svetskog rata baštinili koncept pravosuđa i krivičnog postupka

zasnovan na sovjetskom modelu, a to je model jednog radikalno inkvizitorskog postupka gdje su i tužilac i sud i policija, praktično, bili na jednoj strani. Generacije pravnika su stasavale u tom sistemu i tu ideju je veoma teško izmeniti preko noći. Naša posleratna ideja je pre bila bliže pretpostavci krivice nego pretpostavci nevinosti. Na papiru se to promeni brzo, ali u glavama ljudi to traje veoma dugo.

(Vreme)

Nebojša Blanuša

Profesor Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu:

- Normalizacija NDH kreirana je tako da u paketu uključuje i demonizaciju NOB-a i cjelokupne SFRJ, pri čemu se inzistira na zaboravu mračne strane prošlosti – ne samo Drugog svjetskog nego i Domovinskog rata – umjesto konstruktivnog suočavanja s njom.

(Portal Novosti)

Emina Bužinkić

Predsjednica vladinog Savjeta za razvoj civilnog društva u Hrvatskoj:

- Ne samo da smo svjedoci kombinacije tendencioznog i nespretnog političkog kormilarenja državom u kolopletu konzervativno-neoliberalne politike proizvodnje kriza i štete, nego smo, posljedično, dio žučne i instrumentalizirane politike nacionalizma i podjela na prve i druge.

(H-alter)

RUDIGER ZUHSLAND

Njemački novinar, autor filma „Hitlerov Holivud“:

- Fašizam je kombinacija bede, straha i idola, i neke vrste podilaženja ljudima koji su moćni... i u ovim našim demokratskim vremenima ljudi se koriste istim tehnikama u političkoj propagandi kao u doba Trećeg rajha.

(Večernje novosti)

LESLEY LAWSON

Nekada najpoznatija manekenka na svijetu, Twiggy, sa 68 godina aktivna u modnom svijetu:

- Nema smisla brinuti se oko godina, to bi bio gubitak energije i potpuno kontraproduktivno. Ne možeš učiniti ništa da to zaustaviš, zato mislim da treba uživati u životu, slaviti svoje godine i biti zahvalan za sve što imaš.

(100 posto.hr)

MARKO VIDOJKOVIĆ

Književnik:

- Na mikroplanu čovek može biti predivan, ali na makroplanu smo katastrofa. Destruktivni i autodestruktivni. Kakva opasna kombinacija. Toliko moramo da radimo na sebi da nam je bilo lakše da kolektivno dignemo ruke.

(Gloria)

KRALJICA

Plaćanja na rate

BEZ KAMATE SVUDA U SVIJETU!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Vama posvećena

UKUPNI TROŠKOVI ZA KORIŠĆENJE KARTICE:
mjesečna naknada 0,50 €

NAKNADA ZA KUPOVINU NA RATE:

- ✓ Na 6 mjesečnih rata za iznose **do 300 €**
Naknada za transakcije do 300 € je 2,00 € fiksno po rati
- ✓ Na 12 mjesečnih rata za iznose **preko 300 €**
Naknada za transakcije veće od 300 € je 3,00 € fiksno po rati

19905 www.hb.co.me

Blumberg: Kriptovalute su prijetnja, treba ih zabraniti

Vodeći informatički stručnjak Džejson Blumberg objavio je u Forbsu članak u kome je upozorio da je ilegalno trgovanje kriptovalutama najveća pretnja 2018. godine i da ih treba zakonom zabraniti.

„Prošle sedmice napisao sam članak o ilegalnom trgovanju kriptovalutama - o tome kako hakeri ugrađuju softver za transakcije kriptovaluta u poslovne mreže, lične računare i druge naprave. Pokušao sam podići uzbunu i nazvao to najvećom pretnjom 2018. godine. Nisam otišao dovoljno daleko“, piše Blumberg u novom članku za Forbs.

Nakon dužeg razmišljanja, Blumberg je došao do zaključka da je ilegalno trgovanje kriptovalutama toliko zastrašujuće da bi sve kriptovalute trebalo ukinuti.

„Ovakve vrste napada mogu se toliko brzo proširiti da mogu preuzeti računare, mreže i baze podataka širom sveta. Moje mišljenje je da tehnologije za prevenciju ili ublažavanje ove podmukle infekcije nikada neće dovoljno dobro funkcionisati. Postoji samo jedan način za savladavanje zveri: Moramo zakonom zabraniti sve kriptovalute koje postoje“, piše Blumberg.

Jedan od razloga zašto je područje kriptovaluta toliko podložno ilegalnom trgovanju je ideja trgovanja bez dozvole. Ukratko, to znači da bilo ko na internetu može posloovati kriptovalutama, prodavati ih, kupovati ili rudariti, stvarati pomoću posebnog softvera.

„Problem u poslovanju bez dozvole je u tome što ništa ne može zaustaviti kriminalce u trgovanju i stvaranju kriptovaluta. Naravno, nisu svi koji stvaraju kriptovalute kriminalci, ali mnogi učestvuju u ilegalnim aktivnostima kao što su izbegavanje plaćanja poreza, pranje novca ili finansiranje terorizma. Međutim, najstrašnija od svih kriminalnih aktivnosti je ilegalno stvaranje kriptovaluta“, piše Blumberg.

Ako je samo jedna osoba u lancu kriminalac, svi učestvuju u kriminalnoj aktivnosti.

„Hakovanje naših računara je vrlo lako - potrebna je samo jedna žrtva, jedna poseta zloćudnoj stranici, jedno preuzimanje lažne aplikacije s interneta i bam! - haker je unutra“, piše on.

Dok se stručnjaci za sajber-sigurnost bore protiv tipičnih hakerskih napada, softver za stvaranje kriptovaluta tehnički nije zloćudan i može se ugraditi u svaki računar. Dok god taj računar ima pristup internetu, hakeri koji su ugradili softver mogu neometano posloovati kriptovalutama, smatra Blumberg.

„Najopasniji aspekt ilegalnog stvaranja kriptovaluta je što se može odvijati u nedogled. Na kraju krajeva, hakeri ništa ne kradu osim malo struje. U ovom svetu punom strašnijih pretnji, stvaranje kriptovaluta će uvek biti na kraju lestvice prioriteta. Dok potpuno ne sruši cele mreže“, upozorava Blumberg.

Tela za regulaciju širom sveta bore se protiv pranja novca pravilom da kompanije treba da znaju s kim posluju, što bi u teoriji trebalo da smanji izgleda za kriminalne aktivnosti. Bilo bi logično primeniti isto pravilo na poslovanje kriptovalutama. Međutim, ono ne može funkcionisati u sistemu poslovanja bez dozvole, ističe Blumberg.

„Kada izvršite transakciju bitkoinom, ko je zapravo sprovodi? To nije ni trgovac, ni berza, ni rudar koji je za to nagrađen. To je svaka osoba u lancu, jer tako funkcionise poslovanje. Istina je da samo jedan rudar biva nagrađen, ali transakcija je zabežena kod svake osobe u lancu“, objašnjava Blumberg i upozorava:

„Stoga, ako je samo jedan od trgovaca kriptovalutom kriminalac, vi svakom transakcijom te kriptovalute podržavate kriminalnu aktivnost. I verujte, broj kriminalaca koji posluju kriptovalutama raste iz dana u dan.“

Blumberg zaključuje da svetu kriptovaluta preostaju dve opcije: uvođenje poslovanja uz dozvolu ili potpuno ukidanje kriptovaluta: „Uživajte u svetu trgovanja kriptovalutama bez dozvole dok možete, jer su mu dani odbrojani“, upozorio je Blumberg.

N1info.com

Moje mišljenje je da tehnologije za prevenciju ili ublažavanje ove podmukle infekcije nikada neće dovoljno dobro funkcionisati. Postoji samo jedan način za savladavanje zveri

Stigao TUI, u redu i Tomas Kuk

Radovi na adaptaciji bivšeg hotela *Belvi*, na početku Velike plaže, biće završeni u roku, tako da će novi hotelski kompleks *Holiday Village Montenegro* biti gotov u maju“, kaže direktor za razvoj kompanije *Karisma Hotels & Resorts* **Nemanja Kostić**.

Ova kompanija sarađuje sa najvećim svjetskim tuoperatorom, njemačkim *TUI*-jem, pa očekuje da će ove sezone popunjenost kapaciteta biti veća od 90 odsto. „Sezona će na ovom dijelu ulcinjske rivijere trajati šest mjeseci, znatno duže od dosadašnjeg prosjeka boravka gostiju u ovom dijelu primorja“, navodi Kostić ističući da su njihovi gosti dominantno iz zemalja Zapadne Evrope i da će im to biti prvi put da posjećuju Crnu Goru. Dodaje da su veoma pozitivni signali dobijeni i na nedavno završenoj najvećoj smotri turizma u svijetu – Internacionalnom sajmu u Berlinu.

Karisma je na 30 godina od Hotelsko-turističkog preduzeća *Ulcinjska rivijera* zakupila dio Velike plaže, a nakon ljeta kreće u rekonstrukciju i hotela *Olimpik*. Izvjesno je takođe da će tada početi obnova bungalova hotela *Lido*, u neposrednoj blizini ovih objekata, pa će samo na tom prostoru biti oko 600 soba na nivou od četiri zvjezdice. Za grad kao što je Ulcinj, gdje kapaciteti u hotelima trenutno čine tek oko tri odsto ukupnih smještajnih kapaciteta, to je ogroman napredak.

I jedan od najvećih evropskih tuoperatora *Tomas Kuk*, saopštio

Ulcinj se ove godine vratio na turističku mapu Evrope. Dok se čeka nova vlast, užurbano se obnavljaju turistički kapaciteti, ali i nelegalno gradi. Građani razapeti između nade i sumnje

je da je zainteresovan za izgradnju hotelskih kapaciteta na ulcinjskoj rivijeri.

Ovih dana je u Ulcinju tim povodom, u društvu partnera u Crnoj Gori, kompanije *Šajo Group* **Žarka Rakčevića**, boravio direktor za ulaganja za tržišta Centralne Evrope

Tomasa Kuka **Joakim Sajp**.

On je rekao da je u ovom momentu ta kompanija posebno zainteresovana za Adu i Veliku plažu, gdje, kako je dodao, žele da primijene svoj koncept i sadržaje sa kojima posluju širom svijeta.

Tomas Kuk, inače, raspolaže sa 212 hotela i ima godišnji obrt od devet milijardi eura.

Pored ove kompanije, i *Karisma* želi zakupiti Adu. Ovo prekrasno rječno ostrvo na Bojani, veličine oko 500 hektara i sa pješčanom plažom dužine 3,8 km, Planom privatizacije za 2018. godinu Vlade Crne Gore trebalo bi da se, „u cilju valorizacije i razvoja, izgradnje, finansiranja i upravljanja ekskluzivnim turističkim kompleksom“, izda u dugoročan zakup.

Ukupna ulaganja na Adi prešla bi cifru od najmanje 200 miliona eura. Velike investicije se odvijaju i najavljuju u obnovljive izvore energije (na planini Možuri se grade

vjetroelektrane, a solarne elektrane bi trebalo da niknu na Briskoj gori), te u poljoprivredu (*Voli* je na 15 godina zakupio oko 70 hektara Šaskog polja). Do naredne sezone konačno bi trebalo da bude završena i rekonstrukcija čitavog puta koji vodi do graničnog prijelaza Sukobin, čime se stvaraju uslovi da se na tom

pitanjima. Jer, samo se po osnovu neplaćenih poreza i komunalija ovoj lokalnoj upravi duguje preko 10 miliona eura. Približno toliko iznose i dugovi ove opštine.

Dakle, problema ima isuviše i oni se godinama gomilaju kao rezultanta vlasti nedoraslih za njihovo rješavanje. Možda se to najbolje

na samom početku Velike plaže. Jer, u njega se sliva najveći dio gradske kanalizacije, a preko tog kanala pravo u more.

Zato su još 2015. godine investitori u hotelske objekte dali rok Vladi Crne Gore da se do 2019. taj problem riješi. Već užurbano teče 2018, a konkretnih koraka još nema na terenu. Iz odlazeće lokalne uprave su tek saopštili da „1. avgusta treba da počnu pripreme radove na projektu”.

Takođe, projekat od prvorazrednog značaja, rekonstrukcija vodovodne i kanalizacione mreže u toj opštini, za što su prije nekoliko godina odobrena sredstva njemačke KfW banke, nikako da krene planiranom dinamikom. Razlog je, kako tvrdi direktor JP Vodovod i kanalizacija **Fehim Avdiu**, što lokalna uprava uporno odbija da ispuni svoju obavezu i preuzme šest radnika tog preduzeća, što je jedan od uslova KfW banke. „Ne znam zašto to rade, ali znam da je u pitanju klasična neodgovornost čelnika Opštine”, kazao je on.

Članice dosadašnje vladajuće koalicije međusobno su se optuživale za opstrukciju ovog i drugih važnih projekata i odluka, pa je logično da je Ulcinj najnerazvijenija opština na Crnogorskom primorju, a po mnogim parametrima se može mjeriti sa onima na sjeveru države.

Ali, investicije koje su u toku, uz one koje su izvjesne, garantuju da za Ulcinj i njegove građane dolaze bolji dani. Ne svakako u roku koji se navodio u Strategiji razvoja turizma u Crnoj Gori, iz 2008. godine, gdje se isticalo da će „Ulcinj, zbog svojih potencijala na Velikoj plaži, Adi Bojani i u zalivu Valdanos, 2020. godine zauzeti vodeću poziciju”. Moguće je da uz odgovornu lokalnu vlast to bude pet godina kasnije, posebno ako počne obnova gradskih hotela *Jadran* i *Galeb*. I ako, u međuvremenu, talas *budvanizacije* ne pojede ulcinjske resurse i budućnost. Zato su, poučeni lošim iskustvom i nizom propalih privatizacija, građani Ulcinja još oprezniji i sumnjičavi.

Mustafa CANKA

prijelazu obavlja i robni promet.

Istovremeno se u Ulcinju mnogo gradi, često i nelegalno, iako je ova opština prošle godine konačno dobila Prostorno-urbanistički plan. Zvanično, nelegalnih objekata je oko pet hiljada, ali je njihov stvarni broj bar za još dvije hiljade veći.

Da je posla za inspeksijske organe previše pokazuje podatak Ministarstva održivog razvoja i turizma da je do kraja februara u Ulcinju podnijeto tek nešto preko 50 zahtjeva za legalizaciju objekata!?

Potvrdilo se da je to široko polje za korupciju, ali i razlog što je budžet Opštine Ulcinj izuzetno mali. Tako je, na primjer, u prošloj godini realizacija budžeta bila procentualno najslabija u posljednje dvije decenije. Naime, u opštinsku kasu sliło se nešto preko šest miliona eura ili oko 40 odsto od plana!?

Zato će jedan od prvih zadataka nove opštinske vlasti biti upravo nastojanje da se prikupi što više novaca, pa se planira formiranje posebne službe koja bi se bavila tim

Ovih dana je u Ulcinju u društvu partnera u Crnoj Gori, kompanije **Šajo Group** **Žarka Rakčevića**, boravio direktor za ulaganja za tržišta Centralne Evrope **Tomasa Kuka Joakim Sajp**. On je rekao da je u ovom momentu ta kompanija posebno zainteresovana za **Adu i Veliku plažu**. **Tomas Kuk**, inače, raspolaže sa **212 hotela i ima godišnji obrt od devet milijardi eura**. **Pored ove kompanije, i Karisma želi zakupiti Adu**

može vidjeti na primjeru odlaganja suočavanja sa problemom kanala Port Milena, koji je ekološka bomba

PETNJICA: MJEŠTANI SAVIN BORA TRAŽE GRANIČNI PRELAZ PREMA PEŠTERU

Kraćim putem do susjeda

Mještani bihorskog sela Savin Bor zatražili su od nadležnih državnih organa da u što kraćem roku donesu odluku da se iznad mjesta Kruščica, u dijelu Pešterske visoravni, otvori granični prelaz prema Srbiji. Oni ocjenjuju da je riječ o korisnoj inicijativi, čija bi realizacija ubrzala razvoju ne samo Bihora, već čitavog sjevera Crne Gore.

Predsjednik Mjesne zajednice Savin Bor **Senad Rastoder** ističe da je narod u Bihoru, a naročito u ovom selu i okolnim mjestima, prirodno upućen na saradnju s ljudima koji žive u tom dijelu Pešterske visoravni.

„Nas sa Srbijom razdvaja samo administrativna granica i ništa drugo.

U Savinom Boru nema kuće bez barem pet krava. Otvaranje graničnog prelaza prema Tutinu dalo bi dodatni stimulans mještanima da još više rade. Njihovi planinski katuni graniče se sa Srbijom pa bi otvaranjem graničnog prelaza svoje proizvode mogli da plasiraju i u Srbiji

Odavde do Tutina udaljenost je ista kao i odavde do Petnjice”, kaže Rastoder i dodaje da se uspostavljanjem državne granice na ovom području lokalno stanovništvo suočilo sa svakakvim problemima, jer im je onemogućen slobodan prolaz na teritoriju Srbije.

„Zato je potrebno u što kraćem roku otvoriti granični prelaz na Pešterskoj visoravni kako bi se stanovništvu iz pograničnog pojasa

omogućilo da iz ekonomskih, rođačkih i susjedskih odnosa nesmetano prelazi granicu”, ističe predsjednik mjesne zajednice Savin Bor.

Rastoder tvrdi da bi otvaranje graničnog prelaza na Pešterskoj visoravni pozitivno uticalo na izgradnju putne infrastrukture i smanjivanju regionalnih razlika.

„Činjenica je da se putna mreža na prostoru Bihora nalazi u dosta

lošem stanju. To važi i za puteve koji vode prema Peštorskoj visoravni, iako k ovom prostoru gravitira veliki broj stanovnika. Smatram da bi otvaranje graničnog prelaza bilo višestruko korisno, jer bi pokrenulo realizaciju drugih projekata, od izgradnje modernih saobraćajnica, pa sve do investicija koje bi uticale na smanjenje regionalnih razlika”, kaže Rastoder.

Mještani podsjećaju da se Savin Bor prema granici sa Srbijom prostire na dvanaestom kilometru od Petnjice i da je jedno od rijetkih sela na sjeveru Crne Gore koje se može pohvaliti da još uvijek ima jaka pojedinačna poljoprivredna i farmerska gazdinstva, kao u najboljim vremenima.

Iako se radi o planinskom mjestu, smještenom na preko hiljadu i dvjesto metara nadmorske visine, u mjesnoj zajednici Savin Bor živi više od 500 stanovnika.

Da život u ovom kraju nije stao ukazuje i osnovna škola na Savinom Boru koja s područnim odjeljenjima broji više od 120 učenika.

Posebno je zanimljivo to što mještani u svojim štalama i torovima gaje blizu dvije hiljade ovaca i osamsto krava, čime se malo koji planinski kraj Crne Gore može pohvaliti. Stočni fond u drugim djelovima prostranog Bihora u posljednjih nekoliko decenija potpuno je desetkovan.

Mještani navode da je Savin Bor po mnogo čemu specifično mjesto i da na ovom prostoru žive vrijedni domaćini, koji žive od svoga rada. Oni upravo zato smatraju da bi se otvaranjem graničnog prelaza na Peštorskoj visoravni stvorili još bolji uslovi za život u ovim krajevima. Dok sela na sjeveru Crne Gore, pa i ona blizu gradu, polako ostaju pusta, to sa Savin Borom nije slučaj. Ovo mjesto udaljeno je od Petnjice oko dvanaest kilometara, i još toliko od Berana.

„Istina je da ni naše selo nije zaobišlo iseljavanje, ali to nije toliko izraženo kao u nekim drugim sredinama”, kaže predsjednik mjesne zajednice. Rastoder vjeruje da je

ovdje narod opstajao kroz vjekove zahvaljujući upornom radu.

„Ta praksa traje do danas. Na to upućuje i podatak da u Savinom Bori nema kuće koja ne drži bar pet krava, osim ako se ne radi o socijalno ugroženim domaćinstvima. Važno je napomenuti da se naši planinski katuni graniče sa Srbijom, zato bi otvaranje graničnog prelaza prema Tutinu dalo dodatni stimulans mještanima da još više rade jer bi svoje proizvode mogli da plasiraju u Srbiji. Prije svega u fabrikama i na tržištu u Tutinu”, kaže Rastoder.

Za otvaranje graničnog prelaza zalaže se i **Zaim Ličina** iz susjednog manjeg sela Krušice, najbližeg Peštorskoj visoravni, navodeći da bi uz odgovarajuće podsticajne mjere usmjerene k potrebama mladih generacija Savin Bor sa svojom okolinom mogao da postane još privlačnije mjesto za život.

„Ako se žele zaustaviti migraciona

kretanja onda se posebna pažnja mora posvetiti mladim ljudima“, smatra Ličina.

Prema njegovim riječima, potrebno je uspostaviti čvrstu vezu sa studentima i upoznavati ih sa razvojnim potencijalima Petnjice, kako bi se nakon završenih studija vraćali i davali doprinos razvoju sredine u kojoj su rođeni.

„Isto tako, treba uvesti stimulativne mjere za mlade bračne parove koji izražavaju spremnost da ostanu da žive u svom zavičaju. Ali, najvažnije je za stanovnike ovog područja da se otvori granični prelaz na Sandžaku, jer je to naša najkraća veza do susjednih gradova”, kaže Ličina.

Mještani tvrde da Savin Bor sa svojom okolinom može da postane i dobra turistička destinacija, kada bi se na pravi način valorizovali njegovi prirodni potencijali.

„Ovdje je sve ekološki netaknuto.

Mi želimo da se otvori bilo kakav zvanični prelaz. Manji objekat s rampom bila bi dovoljna. Mi smo prirodno upućeni na taj kraj do kojeg sada moramo okolo-naokolo, preko Rožaja i državnog prelaza Dračenovac, što je nerealno kada nam je ovdje prečicom sve nadohvat ruke“, kažu mještani

• UPUĆENI NA PEŠTER: Savin Bor

Senad Rastoder:
„Otvaranje
graničnog prelaza
bilo bi višestruko
korisno, jer bi
pokrenulo realizaciju
drugih projekata, od
izgradnje modernih
saobraćajnica, pa sve
do investicija koje bi
uticale na smanjenje
regionalnih razlika”

Od hrane do vode i vazduha. Zato ovo područje zaslužuje da se proglasi zaštićenom ekološkom i turističkom zonom”, kažu mještani. To bi, smatraju oni, uz uspostavljanje graničnog prelaza na Pešterskoj visoravni, otvaranje otkupnih centara i uz instaliranje kapaciteta za proizvodnju zdrave hrane i smještaj turista, donijelo dobrobit čitavom kraju i dodatno uticalo na podizanje nataliteta i zaustavljanje iseljavanja.

Mještani Savin Bora nijesu nerealni. Oni ne zahtijevaju da to bude neki moderni i skupi granični prelaz.

„Mi želimo da se otvori bilo kakav zvanični prelaz. Manji objekat s rampom bi bila dovoljna. Mi smo prirodno upućeni na taj kraj do kojeg sada moramo okolo-naokolo, preko Rožaja i državnog prelaza Dračenovac, što je nerealno kada nam je ovdje prečicom sve nadohvat ruke”, priča predsjednik mjesne zajednice.

Stanovnici ovog i susjednih sela, kao i Petnjičke opštine, traže samo kraći put do susjeda na Pešterskoj visoravni. Slučaj bihorskih sela u dijelu prema Pešterskoj visoravni najbolje ilustruje kako su administrativne granice na prostoru bivše Jugoslavije prekinule veze među ljudima, koji su prirodno upućeni jedni na druge.

Tufik SOFTIĆ

OPSTANAK BOLNICE U MELJINAMA

Bez lijeka?

Zbog zabrinjavajućeg stanja u bolnici u Meljinama na inicijativu predsjednika Opštine Herceg Novi Stevana Katića ove sedmice je održan sastanak sa predstavnicima Atlas grupe. Još se ne zna hoće li biti lijeka za ovu nekada eminentnu zdravstvenu ustanovu

Jedna od mnogobrojnih katastrofalnih privatizacija na području opštine Herceg Novi, bivša Vojna bolnica Meljine, sada Opšta Bolnica u vlasništvu *Atlas grupe*, ponovo je u žiži interesovanja. Zbog zabrinjavajućeg stanja u ovoj nekada eminentnoj bolnici na inicijativu predsjednika Opštine Herceg Novi **Stevana Katića** ove sedmice je održan sastanak sa predstavnicima *Atlas grupe*.

„Bolnica Meljine nije političko, nego pitanje grada i svi smo u predizbornoj kampanji bili jedinstveni za njen opstanak. Nadam se da ćemo

se izboriti za nju, iako se sada urušava. Fali kadrova, nemamo radiologa, imamo jednog ginekologa, jednog anesteziologa. Ne podmlađuje se kadar i sve to govori da se polako gasi“, objasnio je stanje u bolnici hirurg dr **Nenad Sekulić**, inače, odbornik Demokrata u Skupštini opštine Herceg Novi. Rješenje po njemu je da se u dogovoru sa vlasnikom bolnice **Duškom Kneževićem** i predstavnicima Ministarstva zdravlja napravi nova gradska, efikasna, manja bolnica, gdje će sve biti na jednom mjestu. „Ona treba da bude u sistemu javnog zdravstva, a da Opština stoji iza svoje gradske bolnice“, kazao je i

podsjetio da ona sada nije u sistemu javnog zdravstva, već da joj samo Fond plaća račune po ugovoru, što po njemu nije dovoljno da bi funkcionisala.

Bolnica pored ostalog, prema Opštini ima i poreski dug od skoro pola miliona eura, kao i dug za vodu od 100 hiljada eura. Zaposleni nijesu tri mjeseca dobili plate, a doprinosi nijesu plaćeni od januara 2016. godine.

„Iako lokalna uprava nije direktni

učesnik u postupku privatizacije, jeste zainteresovana strana zbog ogromnog značaja koji ova zdravstvena ustanova ima za građane Herceg Novog“, saopšteno je iz kabineta Opštine nakon sastanka na kom se govorilo o opstanku bolnice.

O lošem stanju odavno govore zaposleni u ovoj ustanovi. „Došlo je do crte. Treba hitno da se izjasne Ministarstvo i *Atlas grupa*. Od vlasnika odavno nema ništa. Vlada je trebalo da pokrene raskid ugovora, zbog neispunjenih obaveza Kneževića, ali trebalo je misliti kakve su posljedice za nas, jer *Atlas grupi* je stavljena zabrana raspolaganja imovinom, a s druge strane, država nije obezbijedila funkcionisanje bolnice“, ukazuju oni.

Kompleks bivše Vojne bolnice, sa 50 hiljada kvadrata i 19 objekata, je 2008. godine kupio *Atlas konzorcijum* za 25 miliona eura, a partner projekta je bio arapski *Capital*, koji je od Kneževića preuzeo *Capital plazzu* u Podgorici. Prema ugovorenim obavezama, kupac je trebalo u 2008. godini da uloži 11,2 miliona, godinu

Raskid ugovora sa *Atlas grupom* je pokrenut 2016. godine sa obrazloženjem da je od predviđenih 119 miliona, kompanija na čijem je čelu Duško Knežević, u kompleks Bolnice investirala samo tri miliona

kasnije 22,7 miliona. Potom u 2010. godini 18,5 miliona, pa u 2011. godini 17 miliona, a godinu kasnije 30 miliona eura. Po kupoprodajnom ugovoru u 2013. i 2014. investicije je trebalo da iznose još po deset miliona za svaku godinu. Međutim, zbog činjenice da je od planiranih 119 miliona eura kupac uložio svega tri miliona, 29. jula 2016. godine Vlada je konzorcijumu *Atlas grupe* dostavila obavještenje o raskidu ugovora.

„Ukoliko prodavac, odnosno, Vlada, bude insistirala na raskidu, postoje dvije mogućnosti. Prva je sporazumno rješavanje svih vrlo složenih pitanja - pravnih, ekonomskih, socijalnih i drugih koja su posljedica raskida ugovora, a druga sudsko utvrđivanje raskida ugovora i njegovih pravnih posljedica“, navedeno je tada iz *Atlas grupe*. Zbog takve reakcije pokrenut je i sudski spor između njih i Vlade.

„Spor traje već godinu. Mi želimo da se pitanje Bolnice riješi što prije, zato smo i zakazali sastanak u Opštini, a nakon toga i razgovor sa ministrom zdravlja. Kao odgovorna uprava nismo blokirali račun bolnice za veliki poreski dug prema Opštini i zbog duga za vodu. Naša vizija je da Herceg Novi dobije novu optimalnu bolnicu, u jednoj zgradi sa 120 kreveta“, kazao je Katić, najavljujući da će biti u najskorijem roku upriličen sastanak sa predstavnicima Ministarstva zdravlja i Ministarstva finansija, kojem će prisustvovati i predstavnici Opštine i *Atlas grupe*.

U planu je definisanje sporazumnog rješenja za opstanak Bolnice, kako bi potencijalni investitor i Bolnica imali čistiju pravnu situaciju. Lokalna uprava je spremna na mogućnost usaglašavanja planske dokumentacije za lokaciju kompleksa u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, kako bi se lakše realizovao investicioni program i uveo novi strateški partner.

Ipak, još se ne zna hoće li biti lijeka za ovu nekada eminentnu zdravstvenu ustanovu.

Nebojša MANDIĆ

Privremeno rješenje

Komisija Glavnog grada donijela je odluku da i ove godine zakupi prostor na Koniku kako bi se beskućnicima obezbijedio smještaj. Riječ je o dvogodišnjem pilot projektu u vezi sa kojim će se na kraju godine sumirati rezultati kako bi se procijenilo na koji način će se dalje brinuti o onima kojima je potrebna ovakva vrsta pomoći.

Prihvatište za beskućnike nalazi se u Vardarskoj ulici u naselju Konik. Prostor kojim raspolaže zauzima 119 m², uz veliku terasu i baštu. Otvoreno je krajem aprila 2017. godine i može primiti dvanaest osoba uz mogućnost proširenja kapaciteta do petnaest ljudi ukoliko bude potrebe za tim.

Skloništem koordiniraju Centar za socijalni rad i Crveni krst. U njemu je trenutno smješteno troje ljudi, a ovaj privremeni dom bi trebao uskoro da dobije još jednog stanovnika.

Korisnicima je obezbijeđen ručak u Narodnoj kuhinji, dok ostala dva obroka dobijaju od donatora skloništa.

Prema Pravilniku koji se odnosi na bliže uslove korišćenja usluga u prihvatilištu, osoba se može zadržati najviše devet mjeseci ali se, kako navode iz institucija koje rukovode projektom, ovaj period po potrebi može produžiti.

Jedan od uslova za obezbjeđivanje smještaja jeste i to da osoba mora biti stanovnik Podgorice. Kada su u pitanju lica

Razlozi koji uzrokuju beskućništvo su razni. Uglavnom su to osobe koje su izašle iz dugotrajnog zatvora, lica koja su zbog poroka, poput kocke, izgubila imovinu i slično, ili usljed porodičnih sukoba ostala na ulici

koja su strani državljani ili su prijavljena u drugim opštinama Crne Gore, ona mogu u skloništu boraviti najviše nedjelju dana, a Centar za socijalni rad u tom periodu kontaktira matične opštine ili ambasade kako bi one preuzele dalju obavezu o zbrinjavanju ovih osoba.

Milica Kovačević:
„Boravak u prihvatilištu je privremena vrsta podrške koju beskućnici treba da iskoriste kako bi stekli uslove da se resocijalizaciju i integrišu u društvo, što i jeste krajnji cilj”

Selekciju za prijem u sklonište sprovodi Centar za socijalni rad na osnovu kriterijuma koji potvrđuju da je osoba u potrebi za ovakvom vrstom pomoći.

„Da bi neko pošao u sklonište potrebno je da se ispune obavezne pretpostavke – da nema stan, živi neprikladno, nema imovinu

• SAMO TRI
STANARA:
Sklonište

kojom može obezbijediti adekvatan smještaj. Onda mi upućujemo tu osobu kod ljekara, vrši se osnovni zdravstveni pregled, procjena da li može da živi u kolektivu, da ne bi ugrozila ostale. Higijenski mora biti zbrinuta adekvatno, biti tretirana adekvatno i onda mi donosimo uput ili rješenje za smještaj” kaže za *Monitor* rukovodilac Službe za odrasla i stara lica pri Centru za socijalni rad **Nedim Pepić**.

Ukoliko se procijeni da osoba nije sposobna za život u kolektivnom smještaju, Centar za socijalni rad je upućuje na proceduru vađenja dokumentacije radi odlaska u dom za stara lica.

„U principu, ako neko traži od nas pomoć ili nas neko uputi na to da je čovjeku potrebna pomoć mi pokušavamo da stupimo sa njim u kontakt kako bismo ga odobrovoljili i da mu kažemo koje su prednosti smještaja u prihvatnoj stanici”, navodi Pepić.

On dodaje da se u međuvremenu radi na pronalaženju rješenja za trajnije zbrinjavanje beskućnika kroz povezivanje sa najbližim srodnicima ukoliko ih imaju, kao i radno angažovanje kojim bi se mogli steći uslovi za pristojan život.

Za vrijeme boravka, korisnicima prihvatilišta kontinuirano se pruža psihosocijalna podrška koja podrazumijeva pomoć pri rješavanju svakodnevnih problema i ostvarivanje prava koja se odnose na socijalne i zdravstvene usluge, ali i prava pred drugim institucijama.

„Radi se na njihovom osnaživanju i resocijalizaciji da bi se, što je ranije moguće, osposobili za samostalni život”, ističe **Milica Kovačević**, koja u ime Crvenog krsta koordinira prihvatilištem.

„Boravak u prihvatilištu jeste privremena vrsta podrške koju beskućnici treba da iskoriste kako bi

stekli uslove da se resocijalizaciju i integrišu u društvo, što i jeste krajnji cilj. Crveni krst i Centar za socijalni rad im pružaju podršku u tom procesu” kazala je *Monitoru* Kovačevićeva. Ona je kao primjer navela korisnika koji je za vrijeme boravka bio angažovan kao čuvar u Prihvatilištu, a sada je zaposlen kao domar.

„Međutim, teško je naći održive načine osnaživanja ovih lica za samostalan život, posebno jer nisu svi u mogućnosti da nađu zaposlenje. To su neki od razloga zašto im se omogućava duži boravak u prihvatilištu od planiranog. Plan je svakako da, nakon što ova lica napuste prihvatilište, kontakt sa njima bude nastavljen, kako bi im se pružila dalja podrška, u skladu sa njihovim potrebama”, dodaje Kovačević.

Iz Centra za socijalni rad navode da ne postoji precizna evidencija o broju beskućnika na teritoriji Podgorice, a isti je slučaj i sa ostalim opštinama u Crnoj Gori. Taj broj varira i povećava se tokom ljetnjih mjeseci zbog, kako kažu, velikog broja ljudi koji tada dolazi sa strane u potrazi za poslom.

Osobe koje se obraćaju za pomoć obično su punoljetne, najčešće muškarci srednje životne dobi.

Razlozi koji uzrokuju beskućništvo su razni. Pepić ističe da su to uglavnom osobe koje su izašle iz dugotrajnog zatvora, lica koja su zbog poroka, poput kocke izgubila imovinu i slično, ili usljed porodičnih sukoba ostala na ulici.

Ranije je u Podgorici postojalo sklonište za beskućnike koje je vodila Akcija za ljudska prava uz finansijsku podršku Ministarstva rada i socijalnog staranja, ali je ono bilo aktivno ukupno četiri mjeseca, od januara do kraja aprila 2013. godine.

Osim sadašnjeg prihvatilišta u glavnom gradu, u Crnoj Gori jedina ovakva ustanova postoji još u Pljevljima.

Miljana DAŠIĆ

Marginalna radikalna desnica terorise Hrvatsku

Marginalne manjine radikalne desnice dobile su širom otvoren prostor javnog djelovanja nakon promjene na čelu HDZ-a kad je tu stranku preuzeo Tomislav Karamarko. No, ni nakon što je na čelo HDZ-a došao penzionisani briselski političar Andrej Plenković radikalna desnica nije potisnuta s javne scene

MONITOR: *Koje su dominantne karakteristike aktuelne političke scene u Hrvatskoj?*

VELJAK: Ne mogu a da ne započnem s ekonomijom. Industrija je u ozbiljnoj krizi: brodogradilištima, koja su dugo bila jedan od najvitalnijih segmenata izvozne proizvodnje, prijeti zatvaranje ili radikalno smanjivanje zaposlenosti, a neizvjesna je i budućnost prehrambene industrije, uslijed toga što je ona ili u vlasništvu Agrokora ili usko vezana s tim koncernom, za kojega ćemo tek vidjeti može li i pod koju cijenu preživjeti nakon nagomilanih dugova. Poljoprivreda se teško može boriti protiv uvoznih lobija: sela se prazne (a to vrijedi i za gradove, posebno one gradove poput Siska

koji su ostali ili će uskoro ostati bez industrije). Hrvatska je pod pritiskom svjetskih centara financijske moći (čija je ekspozitura Evropska unija) da izvrši „strukturne reforme” – a to prevedeno na običan jezik znači da se dodatno prilagodi neoliberalnim agendama. U tom kontekstu narodu se nudi radikalizacija, kako bi se pažnja skrenula na marginalna pitanja. Aktualna je rasprava o ratifikaciji Istambulske konvencije, koju konzervativni krugovi prikazuju kao crni mrak, pa će, tako se neukom svijetu tumači, nakon ratifikacije promjena spola postati takoreći obavezna, a ako neće doći baš do toga, sportaši u borilačkim sportovima će se proglašavati ženama kako bi mogli premlaćivati sportašice.

MONITOR: *Dan uoči predstavljanja zaključaka Vijeća za suočavanje s prošlošću iz finalnog dokumenta na tri mjesta izbrisana je riječ ‘ustaški’. Takođe ovih dana dozvoljen je ustaški pozdrav „Za dom spremni“. Da li je to znak da u Hrvatskoj nezaustavljivo eskalira ustaštvo?*

VELJAK: Ne bih rekao da je riječ o nekakvoj nezaustavljivoj eskalaciji. No, stvari ipak nisu naivne. Marginalne manjine radikalne desnice dobile su širom otvoren prostor javnog djelovanja nakon promjene na čelu HDZ-a kad je tu stranku preuzeo Tomislav Karamarko. No, ni nakon što je na čelo HDZ-a došao umiveni briselski političar Andrej Plenković radikalna desnica nije potisnuta s javne scene. Moglo bi se reći da snage koje nemaju podršku više od pet odsto stanovništva teroriziraju cijelu zemlju. To se očituje prije svega u jačanju javne prisutnosti historijskog revizionizma, i to ne samo u smislu relativizacije fašizma-nacizma-ustaštva, nego i u smjeru otvorene rehabilitacije NDH. U vezi s time historičar Ivo Goldstein napravio je nedavno zanimljivu (i zabrinjavajuću) komparaciju istupa Alojzija Stepinca i nekih današnjih hrvatskih biskupa. Dok je Stepinac u nekoliko navrata javno upozoravao Antu Pavelića na neprihvatljivost Jasenovca i općenito ustaške politike

etničkog čišćenja, danas određeni krugovi Katoličke crkve jednoznačno slave ustaštvo, tražeći preispitivanje vrednovanja ustaškog pokreta, tj. njegovo uključivanje među pozitivne strane hrvatske povjesne ica.

MONITOR: *Koliko je ljevica relevantan faktor u Hrvatskoj i šta ona može da učini na obuzdavanju jačanja desnih snaga?*

VELJAK: U ovom trenutku teško je odgovoriti na to pitanje. Naime, najznačajnija stranka ljevice u Hrvatskoj, SDP, neupitno i nekritički prihvaća neoliberalnu agendu, a od HDZ-a se razlikuje tek po odnosu spram fašizma i antifašizma. Stoga u javnom mnijenju prolaze floskule tipa „svi su oni isti” i „zaboravimo prošlost, zaboravimo ustaše i partizane, okrenimo se budućnosti”. Afirmacija takvih stajališta pogoduje isključivo rastu desnice, pa i radikalne desnice. Grupacije autentične ljevice, koje su na prošlim gradskim izborima u Zagrebu dobile svoje predstavnike u Gradskoj skupštini te planiraju da na idućim parlamentarnim izborima steknu parlamentarni status, nude nešto malo razloga za optimizam, ali nade koje se u njih polažu bit će iznevjerene ukoliko se one ne oslobode sektaštva, dogmatizma i drugih „dječjih bolesti”.

Grupacije autentične ljevice, koje su na prošlim gradskim izborima u Zagrebu dobile svoje predstavnike u Gradskoj skupštini te planiraju da na idućim parlamentarnim izborima steknu parlamentarni status, nude nešto malo razloga za optimizam

MONITOR: *Neki analitičari kažu da je predsjednica Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović jedna od najistrajnijih promotorica istorijskog revizionizma u Hrvatskoj. Jesu li u pravu?*

VELJAK: Ne bih se složio s takvom tvrdnjom. Riječ je o osobi koja je apsolutno nedorasla državničkoj funkciji, tako da se slobodno mogu zanemariti njezine izjave, koje variraju od prilike do prilike i predstavljaju, uzmu li se u cjelini, jedan niz sistematskih kontradikcija. To je dakle beznačajno!

MONITOR: *Član ste Hrvatskog*

Saradnja sa Zoranom Đinđićem

MONITOR: *Ovih dana navršilo se petnest godina od ubistva premijera Srbije Zorana Đinđića. Sa njim ste dugo sarađivali, a 1974. osudio vas je Okružni sud u Ljubljani na po deset mjeseci zatvora, pa je Vrhovni sud Slovenije presudu promijenio u uslovnu. U čemu se ogledala ta saradnja?*

VELJAK: Neposredan povod naše osude 1974. bila je rezolucija saveza studenata tri filozofska fakulteta (Ljubljana, Zagreb, Beograd) u kojoj smo upozorili na prijetuću katastrofu, katastrofu koja će rezultirati iz konzervativnog zaokreta početkom 70-ih godina. Taj zaokret kulminirao je tzv. sjećom liberala u Srbiji 1972. godine, a očitovao se isključivanjem osmoro profesora i suradnika Filozofskog fakulteta u Beogradu iz nastave, to što se neki od njih nisu baš proslavili u Miloševićevim vremenima – nema nikakve veze s opravdanošću njihova isključivanja. Kasnije sam sa Zoranom Đinđićem surađivao u okviru tzv. peticionaškog pokreta, tj. zalaganja za uspostavljanje nekih elementarnih ljudskih prava i sloboda kao što je sloboda govora; cinično bi se na to moglo dodati da neki nisu zaslužili pravo na govor, ali zabrane nisu rješenje problema nego samo njihovo odgađanje, guranje pod tepih. Rješenje je stvaranje demokratske kulture, u kojoj će građani i građanke steći otpornost na manipulacije kojima su izlagani te sposobnost razlikovanja istine od laži, smislenoga od gluposti, konačno, dobra od zla.

udruženja ateista „Protagora”. Zašto je osnovano to društvo i kakva je situacija u pogledu sekularizacije u Hrvatskoj?

VELJAK: Činjenica je da je položaj ateista i agnostika u Hrvatskoj (kao, uostalom, i u većini tzv. tranzicijskih zemalja) nezavidan. Kažu, ugodnije je u Hrvatskoj biti musliman ili pravoslavac nego nevjernik. Danas je poželjno biti Hrvat i katolik (a tko nije katolik ne može se, tako se tvrdi, smatrati pravim Hrvatom) ako se hoće imati uspjeha u karijeri (ili čak i doći do najobičnijeg radnog mjesta). Zagovornici društvene poželjnosti javnog iskazivanja vjerske pripadnosti su, zanimljivo, najčešće oni isti koji su u vrijeme komunističke vladavine bili zakleti ateisti, kako bi kao članovi Partije (gdje je ateizam bio statutarna obaveza članstva) mogli napredovati do najviših pozicija u politici i drugim sferama javnog života. Najteže je, međutim, djeci nevjernika u sredinama u kojima većina djece pohađa školski vjeronauk; ta su djeca stigmatizirana i često su žrtve vršnjačkog nasilja. Protagora nastoji mijenjati atmosferu: ponešto smo na planu promjene klime i učinili, ali čeka nas dugačak i tegoban put.

MONITOR: *Kako kao univerzitetski profesor komentarišete uticaj crkve na visoko obrazovanje s obzirom na to da je nedavno Fakultet filozofije i religijskih znanosti integrisan u Sveučilište u Zagrebu?*

VELJAK: Primjer koji ste naveli je promašen: Bivši Filozofski fakultet Družbe Isusove (danas Fakultet filozofije i religijskih znanosti) bio je

Danas je poželjno biti Hrvat i katolik (a ko nije katolik ne može se, tako se tvrdi, smatrati pravim Hrvatom) ako se hoće imati uspjeha u karijeri (ili čak i doći do najobičnijeg radnog mjesta)

od 1993. u sastavu Sveučilišta, ali u okviru tzv. Hrvatskih studija, jednoga čudovišnog projekta Franje Tuđmana, koji je na kraju izrastao u čudesnu sintezu najrigidnijeg neoliberalizma i radikalnog nacionalizma. Jezuitski studij odvojio se od takvih Hrvatskih studija upitne legalnosti, te legalizirao svoj status. A moram dodati da na tom fakultetu ne možemo sresti predstavnike onoga ustašofilskog krila Katoličke crkve koje sam ranije spomenuo.

MONITOR: *U prošlogodišnjem intervjuu Monitoru rekli ste da*

između vladajućih elita Hrvatske i Srbije „nema nikakvih problema, one se međusobno podržavaju“. Je li dokaz za to i nedavni sastanak u Mostaru Kolinde Grabar Kitarović i Aleksandra Vučića?

VELJAK: Naravno, odgovor na ovo pitanje je potvrđan. Prije Mostara bio je njihov sastanak u Zagrebu. Oni će narod zaglupljivati pričama o vjekovnim neprijateljima (Hrvatima odnosno Srbima) koji nam opet prijete i snuju o glavi, a istodobno će postizati punu

suglasnost o svim bitnim pitanjima koja su, da se razumijemo, koncentrirana oko, za njih, najvažnijeg pitanja, a to je njihov opstanak na vlasti.

MONITOR: *Ustaštvo jača u Hrvatskoj, četništvo u Srbiji, svi nacionalizmi u Bosni i Hercegovini, uveliko traje verbalni rat koji proizvodi neprijateljstva između Hrvatske, Slovenije, BiH i Srbije... Kakve sve opasnosti od toga prijete našem regionu?*

VELJAK: Mogu reći: zasad – ne prijete nikakve opasnosti! Ali moramo imati u vidu međunarodni kontekst: desnica raste i u najrazvijenijim zemljama Zapadne Evrope. Radikalne snage koje predvode sve ove nacionalizme s nadom gledaju na budućnost, kad će opet moći „ispravljati vjekovne nepravde“ i „ostvarivati tisućljetne snove“, osloboditi ili bar osvetiti Kosovo i slično. A mi ostali moramo te nade doživljavati sa strepnjom, nastojeći da njihovi nositelji ne budu kreatori javnog mnijenja.

Veseljko KOPRIVICA

NEZAUSTAVLJENO ETNIČKO ČIŠĆENJE

Piše:
Gradimir
GOJER

Vapaji banjalučkog biskupa Komarice ne stižavaju se kao ni oni koje svjetskoj javnosti upućuje kardinal Vinko Puljić...

I drugi su katolički svećenici bar u posljednje vrijeme iznimno angažirani da upozore svjetsku javnost da toliko godina poslije potpisivanja Dejtonskog mirovnog ugovora nije prestalo etničko čišćenje u bh. entitetu kojim vlada Savez nezavisnih socijaldemokrata i njihov lider Milorad Dodik. To nama, koji živimo nesretnu postdejtonsku stvarnost u BiH, nije ništa novo.

Tragično izgledaju krajevi od Bosanskog Broda preko Dervente do Doboja koje su nekada naseljavali bosanskohercegovački katolici, koji su tu najplodniju bosansku zemlju uzorno obrađivali i bili primjer vrijednoće, urednosti i besprijeorne čistoće među bh. domaćinima. Danas su ti krajevi pustare na kojima su izrasle goleme šikare iz kojih *izviruju* ostaci spaljenih, nekada velebnih kuća, koje su pripadale već dvadeset i više godina napuštenim katoličkim župama.

Ni kada kardinal Puljić sa svojim svećentvom i sestrinstvom krene da posveti koji od razrušenih crkvenih domova nije mu dozvoljeno ni pragove spaljenih crkvišta da pohodi, a kamoli da ih pokuša obnavljati. Ta golema nepravda koju prema tamošnjim katolicima čine vlasti Republike Srpske samo je nastavak sistematskog etničkog čišćenja, urbicida i svekolikih oblika fašizacije, koju provodi Dodikov režim... Svijet to mirno promatra, Vijeće

ministara BiH, Skupština BiH, političke stranke, svi zatvaraju oči pred fašističkim udarima Dodikovog režima na nevine bh. katolike.

Posebno je interesantno da ni političke stranke sa hrvatskim predznakom ne reagiraju ni na koji učinkovit način. Zaprepašćujući je kolaboracionistički odnos Hrvatske demokratske zajednice koja se utrkuje kako da podiđe Dodikovom režimu u ritualima fašizacije prilikom eradicanja preostalih katolika u najplodnijem dijelu Bosne i Hercegovine. Režim Dragana Čovića koji sad i neskriveno pledira da katolici iznad Solakovca *nisu niti katolici niti Hrvati* usko surađuje sa Dodikovom mašinerijom *etničke purifikacije* tražeći da se podjelom Federacije na dvije izborne jedinice podijeli država Bosna i Hercegovina, a sve to ne bi mogao da nema aktivnu potporu hercegovačkog dijela reakcionarnog ustašoidno mislećeg i djelujućeg katoličkog klera.

Toj tragičnoj slici treba dometnuti i činjenicu da međunarodni faktor ne samo tolerira etničko čišćenje Posavine i središnje Bosne, velikih urbanih cjelina Sarajeva, npr. Stupa i Latinluka u Starom gradu, već blagonaklono čini napore na odlasku najmlađih katolika koji *idu trbuhom za kruhom* iz Bosne i Hercegovine. Besram dvadeset prvog stoljeća ne osjećaju samo Palestinci, Kurdi, Jermeni već i bosanski katolici.

Stravičan prizor na koji čak ni papa ne reagira dostatno.

**Prilozi za
sliku progona
katolika iz
bosansko-
hercegovačkog
entiteta
Republika
Srpska**

Politika nasilja, autoritarizma i populizma

Dva datuma u kalendaru, jedan za drugim, dijele smrti dviju ličnosti koje i iz groba utiču na savremene političke (ne) prilike u Srbiji. **Slobodan Milošević**, nekadašnji predsjednik Srbije i Savezne Republike Jugoslavije preminuo je u zatvoru Haškog tribunala 11. marta (2006. godine), a 12. marta (2003) pred vratima Vlade Srbije je pogubljen njen premijer **Zoran Đinđić**.

Datumi kraja fizičkog života reformatora i filozofa Đinđića i bankara, partijskog birokrate i autokrate Miloševića su među rijetkim stvarima koje ih povezuju. Djelovali su u istom dobu, ali sa potpuno suprotnih polova političkog spektra. U različitim trenucima su jedan drugom bili vlast i opozicija. U sličnoj su poziciji oni koji su postali njihovi sljedbenici, po djelu ili idejama. Zato su godišnjice njihove smrti i prilika da bude razmotreno gdje je Srbija poslije godina raspada Jugoslavije, ratova na Zapadnom Balkanu, međunarodnih sankcija Beogradu što je karakterisalo haotične desetljeće Miloševićevog režima i tri godine nade i energije Đinđićevih reformskih nastojanja poslije 5. oktobra 2000. godine.

Srbija je danas opet u rukama predominantne ličnosti, predsjednika i prethodno premijera **Aleksandra Vučića**. Svojevremeno ministar informisanja Vlade Srbije u posljednjoj fazi Miloševićeve Vlade i generalni sekretar ultranacionalističke i ratnohuškaške Srpske radikalne stranke vođe **Vojislava Šešelja**, koji je dijelio zatvor sa Miloševićem, Vučić danas govor i evropejski. Radi

Sve djeluje haotično kao u vrijeme Slobodana Miloševića, mada Aleksandar Vučić nastoji da se predstavi kao nasljednik kratkog i krhkog državnčkog perioda Zorana Đinđića

na prijemu Srbije u Evropsku uniju, a istovremeno nastoji da očuva veze sa Rusijom, pokušava da pregovara sa predstavnicima susjednih država nastalim iz bivše federacije i (kao) radi na izlasku zemlje iz dugogodišnjih ekonomskih teškoća. Sve djeluje haotično kao u vrijeme Miloševića, mada Vučić nastoji da se predstavi kao nasljednik Đinđićevog kratkog i krhkog državnčkog perioda.

Vučićevi politički protivnici u njegovom upravljanju Srbijom sve češće pr epoznaju Miloševićevu politiku nasilja, autoritarizma, populizma. Vučićev zagrljaj medija je potpun i gvozden, odnos prema opozicionim političkim partijama nemilosrdan, izborne mahinacije beskrupulozne, netrpeljivost prema kritikama njegovog lika i djela burna. Svakodnevna su mu olaka obećanja kombinovana sa neobaziranjem na fakta što može da zaslijepi samo neobaviještene, kojih u jednoj razvaljenoj i osiromašenoj državi kakva je Srbija, nažalost ima mnogo.

Neriješeno je pitanje Kosova i kontradiktorne su poruke zvaničnog Beograda u vezi Republike Srpske u Bosni i Hercegovini. Srpsko društvo je podijeljeno oko puta u Evropsku uniju pothranjivano Vučićevim nastojanjem da se u

Ideja Zorana Đinđića je bila Srbija kao demokratsko društvo koje je blisko civilizacijskim vrijednostima Evrope. Sada su nosioci te evropske ideje postali naprednjaci. No to je umnogome surogat Đinđićeve ideje

spoljnoj politici oslanja na Moskvu i još dalji Peking. Ovakva atmosfera doprinosi da se, naročito u danima godišnjice Miloševićeve smrti, čini kao da je političar zbačen na revoltu naroda i skončao u tamnici u tuđini, na putu rehabilitacije a da se Srbija vraća u njegovo sumorno

predsjednik stranke **Ivica Dačić** je prvi potpredsjednik Vlade i, ni kriv ni dužan, šef diplomatije, a **Aleksandar Vulin**, nekada jedan od najbližih saradnika Miloševićeve supruge **Mirjane Marković**, predsjednice tvrde Jugoslovenske levice, predvodi Ministarstvo

Gorana Trivana za ministra ekologije u Vladi Srbije. Bojić, sada u SRS-u i svojevrsni lični ljekar Šešeljev, ostaće upamćen kao ministar zdravlja u vrijeme Miloševićevog režima koji je 2000. godine po zdravstvenim ustanovama, pred televizijskim kamerama, postrojavao

ljekare i medicinsko osoblje. Vučelić je u Miloševićevo vrijeme bio generalni direktor Radio-televizije Srbije u periodu u kom je taj medij ostao upamćen po huškanju građana na rat, te obmanjivanju javnosti.

„Da je bilo lustracije, Aleksandar Vučić ne bi bio danas predsjednik i ne bi bio uopšte u politici, ne bi bio ni Tomislav Nikolić, niko od njih” komentarisao je lider Lige socijaldemokrata Vojvodine **Nenad Čanak**, opozi-

cionar od prvih dana višestranačja u Srbiji.

Zato što poslije 5. oktobra nije izvršena lustracija, Vučić, Dačić, Nikolić, Šešelj i mnogi drugi se nikada nisu odrekli onoga što su radili 1990-ih. Amnestirani su SPS i SRS, pljačke vrijedne milijarde dolara su ostale neistražene i nekažnjene...

Početak Miloševićeve vlasti nije bio nametnut, on nije došao na stranom tenku. Ta vlast je, po nekim tumačenjima, nažalost, izraz razumijevanja politike na ovim prostorima. Istoričarka **Latinka Perović** kaže da se Srbija 1990-ih ne može objasniti Miloševićem, već se prije Milošević može objasniti Srbijom. On je dobio podršku širokih slojeva stanovništva upravo zbog toga kakav je bio - autističan autoritaran, prkosan i tvrdoglav. Tek kada su ljudi postali nezadovoljni bilansom te politike, kada su nastupili porazi, uskratili su podršku Miloševiću i okrenuli se novim kreatorima iste nacionalističke i autoritarne matrice.

doba. To podgrijevaju i nagovještaji iz njegove nekadašnje stranke Socijalističke partije Srbije (SPS) da će biti podniet zahtjev vladi da Miloševiću bude podignut spomenik u Beogradu. Istovremeno, uzastopno se skrnave spomenička obilježja Zoranu Đinđiću.

Još više na Miloševićevu eru podsjeća prisustvo na političkoj sceni ličnosti koje su mu bile pri ruci još ranih 1990-ih. Uz već pomenute Vučića i Šešelja je čitava plejada osoba za koje bi se očekivalo da su odavno u penziji u kojoj čute ne želeći da podsjećaju javnost Srbije na svoje rane radove. **Tomislav Nikolić**, još jedan Šešeljev vojvoda, je pet godina prije Vučića bio zbunjeni predsjednik Srbije, a sada predvodi moguće lukrativne kancelarije za saradnju sa Rusijom i Narodnom Republikom Kinom. Ženske perjanice nekadašnje SRS **Maja Gojković** i **Jorgovanka Tabaković**, predsjednica skupštine Srbije i guvernerka Narodne banke. Svojevremeni portparol Miloševićevog SPS-a i sadašnji

Sadašnja atmosfera u Srbiji doprinosi da se čini kao da je Milošević, političar zbačen na revoltu naroda i skončao u tamnici u tuđini, na putu rehabilitacije, a da se Srbija vraća u njegovo sumorno doba

odbrane, pošto mu je prije toga dopao resor rada i socijalnog staranja.

Slično je na nižim nivoima vlasti, državne administracije, medija. Ironične podsmijehe su proteklih mjeseci izazvala imenovanja. Nekadašnji funkcioner JUL-a **Milovan Bojić** imenovan je za direktora renomiranog Instituta za kardiovaskularne bolesti Dedinje, vođa poslanika SPS-a u srpskom parlamentu **Milorad Vučelić** za vršioca dužnosti glavnog i odgovornog urednika dnevnog lista *Večernje novosti* ili njegovog svojevremenog partijskog druga

Zoran Đinđić je 6. oktobra ostao u manjini u namjeri da bude izvršen radikalniji raskid sa Miloševićevim nasljeđem. Na još veće nerazumijevanje su tada naišli predlozi o zabrani SPS-a, SRS-a i JUL-a, kao zločinačkih organizacija. Ubrzo poslije atentata na premijera Đinđića, Vojislav Koštunica - koji je shvatanjima u ostatku demokratskog korpusa bio faktor kontinuiteta sa Miloševićem i u personalnom smislu, jer je preuzeo mnoge njegove kadrove, ali i u ideološkom - vratio je SPS u politički život, a to znači i na vlast. Koštunica je počeo da diže posrnulu nacionalističku ideološku matricu dajući joj šansu za preživljavanje.

Opet, nasljednici Zorana Đinđića na čelu DS-a, prije svega **Boris Tadić**, snose veliku odgovornost za stvaranje i rast SNS-a. U takvoj situaciji dolazak Srpske napredne stranke na vlast 2012. nije veliki diskontinuitet, jer je sve vodilo ka tome.

Na talasu ekonomskog nezadovoljstva, pomiješanog sa rješavanjem nacionalnog pitanja, naprednjaci su došli na vlast 2012. godine kao nova generacija kvazi patriotsko-demokratskih snaga, koje se, bar na papiru, neće svađati sa svijetom kao njihovi radikalni očevi, ali će istovremeno voditi računa o nacionalnim interesima. Naprednjaci su vlast osvojili sa Nikolićem i Vučićem na čelu, i to sa čitavim političkim prtljagom koji su imali iza sebe. Njihova profesionalna biografija je, najblaže rečeno, kontroverzna, i njihov CV bi vjerovatno izazvao užas kod direktora kompanija u kojima bi tražili posao. Niti su bili nova lica, niti su nekompromitovani, ali su ipak osvojili vlast.

Savremeni problem Srbije

je, takođe, što se Vučić, Dačić i Nikolić nikada nisu odrekli onoga što su radili u Miloševićevo vrijeme. To od njih niko nije ni tražio. Nastavili su da žive u iluziji da su 1990-ih radili ispravne stvari, da nemaju zbog čega da se kaju i da su bili poraženi samo zbog zapadnih zavjera. Niko u Srbiji nije pokrenuo postupak odgovornosti pomenutih, prije svega za rat i za ratne zločine 1990-ih.

Jedno od objašnjenja za nastavljnje Miloševićeve politike i poslije njegovog pada bi moglo da bude frustracija, koju građani

Vučićev zagrljaj medija je potpun i gvozdjen, odnos prema opozicionim političkim partijama nemilosrdan, izborne mahinacije beskrupulozne, netrpeljivost prema kritikama njegovog lika i djela burna

koji pokušava da se predstavi kao faktor stabilnosti i ekonomski lav na Balkanu.

Na čelu Srbije je autoritarni vođa koga - manje ili više otvoreno, iskreno ili ne - Evropa prihvata i podstiče da naglašava svoja formalna proevropska opredeljenja. To je nešto što takođe razlikuje ovaj režim od Miloševićevog. Ali, što se tiče unutrašnjeg političkog delovanja - bitne razlike nema. Unutrašnja politička opresija u Srbiji ne razlikuje se od one kakva je bila u Miloševićevo vrijeme. Jasno je da u Srbiji nema demokratije. Naprotiv, čak se formalni višepartijski sistem koji danas imamo u parlamentu, i ne pokušava predstaviti kao demokratija, to je otvorena diktatura većine nad manjinom.

Slom opozicije, pak prijeti da dovede do sloma čitavog društva. Ideja Zorana Đinđića je bila Srbija kao demokratsko društvo koje je blisko civilizacijskim vrijednostima Evrope. Sada su nosioci te evropske ideje postali naprednjaci. No to

Srbije osjećaju zbog poraza u ratu. Poluge te vlasti nisu uklonjene. Nastavak politike čvrste ruke, manje ili više prikrivenog nacionalizma i nekakvog osvetničkog bijesa rezultat je činjenice što je Srbija ratni gubitnik

je umnogome surogat Đinđićeve ideje u liku naprednjaka. Zbog toga Đinđićeva zaostavština prijeti da u Srbiji ostane samo uspomena.

Milan BOŠKOVIĆ

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

**RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h**

Konstantna borba

U Kazalištu Hotel Bulić angažujem ljude koje prepoznajem kao svoje istinske saradnike, tu imam potpunu slobodu umjetničkog izbora. S jedne strane to je vrlo nesigurna pozicija, finansijski i organizaciono, ali otvara velike umjetničke prostore

U gledna i nagrađivana glumica, rediteljka i producentkinja Senka Bulić uspješno vodi i svoje privatno *Kazalište Hotel Bulić*. Prošle godine ostvarila je zapaženu ulogu u zagrebačkom pozorištu *Trešnja* kao Snježna kraljica u istoimenoj predstavi. Pred kraj godine režirala je i dvije predstave u vlastitoj nezavisnoj produkciji *Kako je Potjeh tražio istinu* i *Noru – Lutkinu kuću*. Glumi u *Egzorcizmu* u pulskom pozorištu, a nedavno je počeo da se prikazuje i istoimeni film koji je rađen paralelno s predstavom, u režiji Dalibora Matanića. U Zagrebu i regionu možete je gledati u predstavama s repertoara Kazališta Hotel Bulić - *Šuma Striborova*, *Dama s kamelijama* kao i *Dream of life*. Naša publika je gledala na prošlogodišnjem FIAT-u predstavu koju je režirala *Lampedusa Beach*.

MONITOR: *Nedavno ste imali premijere dvije predstave koje ste režirali - „Nore” i „Potjeha”, ali i premijeru „Snježne kraljice”, kao i premijeru Matanićevog filma „Egzorcizam”... Djeluje kao da radite bez predaha?*

BULIĆ: Skoro bez predaha. Ali puno bolje funkcioniram u takvim uvjetima. Volim periode s puno prilika, nisam tip koji dugo odmara od projekta. Već sam neko vrijeme

u pripremama za novu predstavu iako donedavno nisam znala ni s kojim ću sredstvima raspolagati. Riječ je o romanu *Kurlani* Mirka Božića, dosad neizvedenom materijalu kojeg odavno želim radit. Zanima me ženska pozicija u jednoj vrlo mračnoj, surovoj situaciji, reduciranih, a žestokih emocija, prostoru dalmatinskog zaleđa, koji balansira između snažnih reakcija i potisnute emocionalnosti. Izoliranom svijetu svedenom na nagonsko u sudaru s urbanim u odnosu na kojeg je poput podsvijesti, zagonetan, mračan... Radim na adaptaciji koju ću strukturirati u odnosu na mogućnosti koje imam s obzirom na odobrena sredstva.

MONITOR: *Kod nas mladi umjetnici traže institucionalnu sigurnost. Uprkos vrlo nepovoljnim uslovima za kulturu u cijelom regionu, Vi kao da ne pristajete na kompromise i imate status slobodne umjetnice. U predstavama koje režirate glume najpriznatiji glumci, ali angažujete i one koji su na početku karijere. Kako to uspijevate, naročito s Vašim „Kazalištem Hotel Bulić“?*

BULIĆ: Vrlo teško, to je konstantna borba, stalno na rubu. Nemam ništa protiv institucionalnih angažmana, i sama sam bila u nekoliko navrata u angažmanima. Iz vlastitih razloga sam birala druge pozicije. Ono što mi smeta je potpuno neregulirano i destimulirajuće tržište. Njega praktički i nema, ta se vrsta angažmana ne potiče, mogućnosti rada u takvim uvjetima su potpuno krivo postavljene, bez šansi da se sami borite. To je dio politike ovih prostora koja stalno stvara ovisnike, a ne osigurava prilike ljudima za vlastite rizične pothvate. Ja bih rado i dalje funkcionirala u nezavisnim uvjetima, na tržištu, kad bi postojali fair uvjeti, a ovako se to doživljava kao neka marginalna pozicija, skoro socijalna kategorija. Uspjesi *Kazališta Hotel Bulić* nisu garancija za kontinuitet, to je demotivirajuća pozicija.

MONITOR: *Bili ste i direktorica Scene Gorica i doveli publiku u taj*

pozorišni prost, direktorica dramskog programa 57. i 58. Splitskog ljeta... Šta je to što i kao glumica, rediteljka, producentkinja zahtijevate od ekipe s kojom stvarate predstave?

BULIĆ: Zahtijevam maksimalnu koncentraciju na projekt budući da i sama tako funkcioniram. Možda sam svojim glumcima i suradnicima zahtjevna, ali mislim da jedino takva vrsta posvećenosti može stvarati neke pomake i dobro kazalište. Za mene to nikad nije rutina, nego puni angažman. To nije karijerni motiv nego umjetnički, bilo da radim u producerskim ili umjetničkim pozicijama. U *Kazalištu Hotel Bulić*

U Crnoj Gori sam i režirala i igrala. Izuzetno mi je drago da tu postoji senzibilitet za savremenu umjetnost, otvorenost novim poetikama koja onda stvara i edukovanu publiku, s visokim kriterijumima

angažiram ljude koje prepoznajem kao svoje istinske suradnike, tu imam potpunu slobodu umjetničkog izbora. S jedne strane to je vrlo nesigurna pozicija, financijski i organizacijski, ali otvara velike umjetničke prostore.

MONITOR: *Postavili ste Ibzenov klasik „Noru“ u sklopu Hotela Bulić. Radnju ste s kraja devetnaestog vijeka aktuelizovali i pokazali kako danas prolazimo kroz iste probleme, nedoumice, odluke... Bavite se i položajem žene u savremenom svijetu, ali i svim mehanizmima okrenutim protiv ljudskog bića. Koliko je važno da umjetnici ne budu suzdržani, da obrađuju goruće teme i stvaraju djela koja bude potrebu za promjenama?*

BULIĆ: Jako je važno da biraju tekstove u kojima nalaze problem, da

to bude organski izbor, a ne pomodna repertoarna prilika. Često sam radila praiizvedbe tekstova, Jelinek, Copija, Artauda... Aktualnost je izlazila iz mojih tadašnjih pozicija, ne biram ih prigodno ili s nekom kalkulacijom... Aktualnost *Nore* je nažalost sve veća, rasprave koje se danas vode o stečenim pravima, namjere i konkretni potezi koji nagrizaju dosegnute slobode su nevjerojatno slične s razdobljem nastanka teksta kad su bile jednako skandalozne. Današnji trendovi zahtijevaju da se od pasivnih promatrača pretvorimo u aktivne sudionike promjene situacije. Vrlo se lako zateći u goru situaciji. Predstavu su iznijeli moji genijalni glumci: Helena Minić Matanić, Marko Cindrić, Lucija Šerbedžija, Igor Kovač i Darko Japelj.

MONITOR: *Ljetos smo na FIAT-u gledali predstavu koju ste režirali „Plaža Lampeduze“, nastalu po djelu Line Prose iz 2004. godine, gdje je u centru problem migracija u današnjoj Evropi. Šta Vam je bilo najvažnije da se prikaže u tumačenju ovog teksta, a čini se da je danas najaktuelnije?*

BULIĆ: Taj tekst sam radila s Ninom Violić koja mi je predložila tekst Line Prose, prvi dio Trilogije o brodolomu. U to doba kroz Hrvatsku je prošao najveći migrantski val, dotad nismo bili suočeni s razmjerima nesreće ljudi koji traže svoje nove prostore za život. Problem nije riješen, dapače, akumulira se i prijeti, gomila strah i nezadovoljstvo. Ne smanjuju se tenzije. Europa se uz neke iznimke nije iskazala u ovoj situaciji, prevladao je ciničan, birokratski odnos prema golemoj ljudskoj tragediji. Izostaje elementarni osjećaj za tuđu patnju, sve reakcije štite vlastitu sigurnost i komod, kao da mi nismo imali udio u stvaranju problema ljudima iz tih zemalja. I mi smo birači politika koje su stvarale nepodnošljive uvjete za te ljude, a pred njihovom nesrećom se sada jedino osjećamo ugroženi. Ali čak i da nema odgovornosti Zapada očekuje se empatija. Šokiraju me netrpeljive reakcije kao da će naše idealne zajednice mirnih i sretnih

• Šuma Striborova

ljudi odjednom urušiti dolazak novih ljudi, kao da mi nemamo svoje nasilnike, fanatike...

MONITOR: *Moramo pomenuti Matanićev psihološki horor „Egzorcizam” – jer glumite istu ulogu i u predstavi i na filmu, a jedan je od rijetkih primjera horor žanra u hrvatskoj kinematografiji, ali i jedini snimljen o egzorcizmu u Hrvatskoj.*

BULIĆ: Radili smo u nemogućim uvjetima u kojima smo uspjeli doprijeti do nekih svojih najdubljih strahova, mračnih misli. Akumulirali smo značajan materijal i u predstavi i kasnije na filmu koji već dobiva nagrade i ima dobru recepciju. Vrlo neobičan rad, materijal koji je tražio jako puno ulazaka u neke vlastite nepoznate predjele.

MONITOR: *U vašim predstavama nema zabave na sceni, već je to pravi doživljaj umjetnosti. Zato mi je veoma interesantan Vaš rad u pozorištu za djecu - i kao glumice i rediteljke. Znam da je Vaša prva produkcija u nezavisnom pozorištu bio upravo „Mali princ”.*

BULIĆ: Obožavam raditi i repertoar za djecu, režirala sam osim *Malog princa* i *Božićnu haljinu*, *Šumu Striborovu* u kojoj igram sa Stipom Kostanićem, *Aladina* i čarobnu svjetiljku. Zadnje sam radila predstavu *Kako je Potjeh tražio istinu* s Lukom Nižetićem koju igramo u Zagrebu i gostujemo po Hrvatskoj. Odigrala sam puno uloga u dječjem kazalištu. Djeca su izvrsna publika i treba im vrlo rano nuditi jake autore, treba im stvarati visoke kriterije već u toj dobi. Volim jako vizualnost, u predstavama za djecu mogu se stvarati najljepše slike.

Današnji trendovi zahtijevaju da se od pasivnih promatrača pretvorimo u aktivne sudionike promjene situacije. Vrlo se lako zateći u goroj situaciji

MONITOR: *Poznati ste našoj publici jer smo gledali predstave koje ste režirali, ali i u kojima ste glumili. Pomenuo bih „Kasandru” Slobodana Milatovića, ali i „Rozamundu” koju ste režirali u Zetskom domu. Da li biste voljeli da ponovo radite u Crnoj Gori?*

BULIĆ: Apsolutno. Više sam puta radila u Crnoj Gori, još u vrijeme kad sam vodila Scenu Gorica imali smo turneju s predstavom u kojoj su igrali legendarni Ana Karić i Boris Buzančić. U Crnoj Gori sam i režirala i igrala. Režirala sam *Rozamundu* Elfriede Jelinek na Cetinju, predstavu koja je proglašena najboljom na Infantu prije par godina. Izuzetno mi je drago da tu postoji senzibilitet za suvremenu umjetnost, otvorenost novim poetikama koja onda stvara i educiranu publiku, s visokim kriterijima. Zadnje smo gostovanje imali s *Lampedusom Beach* na FIATU, predstava je izvrsno prošla kod kritike i publike.

Miroslav MINIĆ

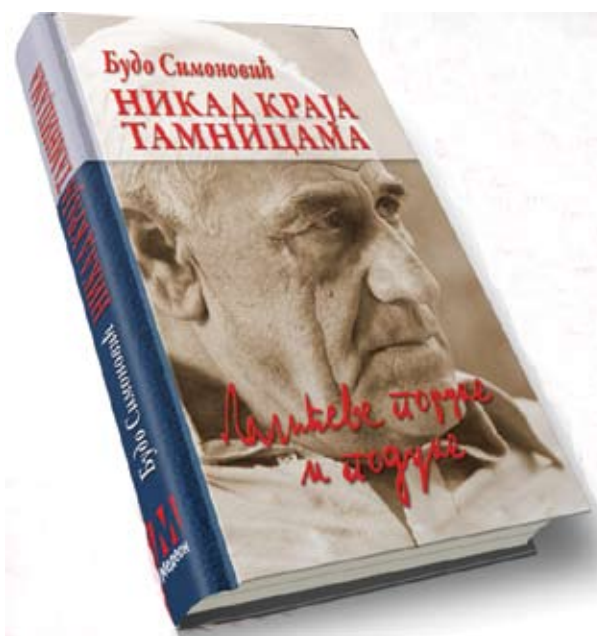
LALIĆU KNJIGA DUBOKE ODANOSTI

O knjizi *Nikad kraja tamnicama* Buda Simonovića

Uvrijeme, kada i veliki pisci poput Mihaila Lalića, budu stavljeni na književne i kulturne margine, a u istoriji i literaturi naidu i takvi periodi, pojavi se knjiga – kakva je *Nikad kraja tamnicama*, novinara i publiciste Buda Simonovića (izdavač Medeon iz Podgorice), koje vrati i pisce i vrijeme, u ovom slučaju Lalića, njegovo doba i njegovo djelo. Bez da hvalim, a pravo da zborim, ovo je i formom i sadržinom knjiga drugačija od ostalih do sada napisanih o Laliću. Dokumentarna je, prije svega, i to je njena posebna vrijednost, iskrena je, što joj daje poseban ton i atmosferu, raznordona, što je čini ključem za otvaranje Lalićevih kapija i ulazak u njegovo polifono i kompleksno djelo.

Simonović je osjetio potrebu, ljudsku i profesionalnu, da u vremenu ćutanja, kojim je poprilično obavio Lalićevo djelo, objavi knjigu koja donosi brojna dokumenta. Lalić je bio zakopčan, bez želje za javnošću, okružen samoćama, u svojim lelejskim gorama, ali je Simonoviću uspjelo da sa njim uspostavi bliskost, da mu veliki pisac otvori vrata svog hercegovinskog doma, pa tako postane privilegovani u odnosu na ostale kolege koje su mogle samo da priželjkiju intrevju s velikim piscem.

Nikad kraja tamnicama je neka vrsta hrestomatije, Lalić uhvaćen s više aspekata: odlomcima iz memoraske knjige *Prutom po vodi*, koji idu na lijevoj stranici, svjedočenjima samog Lalića i svjedočenjima o njemu, odlomcima djela... Tu je i *Duga pećinska noć*,

po svemu sudeći posljednja napisana Lalićeva priča, neka vrsta romana u malom, pa fotografije – posebno dragocjena svjedočanstva, koje na svoj način upotpunjuju ovu knjigu, u kojoj je sve važno, od krupnih tema do svakodnevice.

I da ništa prije nijesam pročitao, iz te posljednje priče se vidi koliko je Lalić veliki pisac! Kroz nju odjekuju glasovi iz Lelejske gore. Hajke... Gonjeni i goniči. Samštine, iskušenja... Čovjek i đavo, na istom, usred gore.

Jednom mi je u Herceg Novom rekao Raičković: „Ako bi se iz Lalićevog djela izdvojili lirski pasaži, bila bi to velika poezija.” U nekom vremenu sam se nosio mislju da se poduhvatim toga posla, ali mi se to učinilo zahtjevnim i velikim, odustao sam od namjere, ali je to Simonović učinio: U njegovoj knjizi su lirski

pasaži, mudrosti, poslovične misli, veći i manji fragmenti iz Lalićevih djela. Sve od Lalića i za Lalića važno.

Samo čovjek koji duboko razumije jedno, u ovom slučaju Lalićevo djelo, mogao je da napiše ovu knjigu, čovjek koji voli i osjeća ljudske vrijednosti, nadmoć i padove, kome je *ono* odveć ljudsko orijentir u životu i poslu kojim se bavi – mogao je da napiše ovu knjigu duboke

odanosti, a sa njom usredsredi pažnju na nova čitanja Lalića.

Velika djela su kao velike planine, njih je nemoguće previdjeti i ne vidjeti. Ona se ukazuju i na njih se ukazuje! Ova knjiga ukazuje na pisca – kojeg treba čitati, a kada ga čitamo, shvatamo da smo dio tog djela. Svaka zemlja živi u djelu svog velikog pisca, a Crna Gora živi u Lalićevom djelu.

Postoje knjige koje prenu, probude nas u nama, pokrenu slojeve, milenijume nataložene u našem biću, ono esencijalno, glavno – što smo. *Nikad kraja tamnicama* je upravo ta i takva knjiga. Ko ovu knjigu pročita, neće moći da se ne vrati Laliću, ukoliko ga je nekada čitao, a krene u čitanje onaj kome je ovo djelo ostalo izvan dohvata.

Miraš MARTINOVIĆ

ANTOLOGIJA MODERNE ŠVEDSKE POEZIJE

Refik Ličina

OKF, Cetinje

„Dva su zlatna doba, dva snažna cvjetanja u historiji savremene švedske poezije. Prvi se događa tokom četvrte

a drugi tokom osme decenije XX stoljeća. Prvi je rezultat definitivnog proboja modernizma na ovim prostorima, drugome je uzročnik grupa mladih, talentovanih pjesnikinja, upućenih u nova (feministička) književna strujanja i teorijske radove Julije Kristeve.

Modernizam je dockan stigao u Švedsku i to zaobilaznim putevima, preko Finske... Dok su onde uveliko nicali svi oblici avangarde, od kojih je ona ruska unikatna – skandinavski pjesnici rijetko crpe inspiraciju sa te strane – ovdašnji se parnas držao svoje samodovoljnosti i čvrsto ustrojenih nacionalno-romantičnih književnih modela. Osnovu mu drže formalno i stilski uglađeni predstavnici akademske poezije i veoma brojni nastavljači trubadurskog, idiličnog pjevanja... Rame uz rame sa akademcima i trubadurima, stoje pjesnici koje književna historija naziva građanski intimisti. Skepticizam i formalna elegancija udarni su pojmovi njihove poetike... Mogli bismo reći da je riječ dom zajednički imenitelj svim ovim grupama.

Prekinuti ove konzervativne i homogene literarne konvencije značilo je posumnjati u stožerne narodne moralne i socijalne vrijednosti. Svako eksperimentisanje u jeziku i formi proglašavano je za 'nasilje nad jezikom, formalnu anarhiju, poetski boljševizam' i gurano na marginu, te će, tako, ove tradicionalne versističke forme i poetski ideali zadržati prevlast i nakon procvata moderne. Upravo je u to vrijeme dodijeljena Nobelova nagrada (1916. god.) Eriku Axelu Karlfeldtu, nestoru ove tradicionalne lirike i velikom borcu protiv modernih strujanja”.

SENTIMENTALNO VASPITANJE

Gistav Flober

LOM, Beograd

Kritika je tek nedavno proglasila ovaj roman za najveći francuski roman XIX veka, mada su veliki pisci (Kafka, Prust, Džojls i Hamsun) još ranije ukazivali na neizmernu vrednost ove „povesti jednog mladog čoveka”. Tačniji prevod naslova bio bi „emotivno vaspitanje”, jer je, po rečima Flobera, on hteo da u romanu opiše „moralnu, odnosno emotivnu povest svoje generacije, koja će se razvijati od vere u ideala do pesimizma i nihilizma. Frederik Moro živi u začaranom krugu svoje ljubavi prema Mari Arnu, tako da je ovo i „roman lutanja u fatamorgani stvarnosti koja liči na san, a Frederikovi postupci kao da imaju nešto mesečarsko u sebi”. Ta fatalna ljubav obeležava ceo njegov život...

MOŽEŠ PLJUNUTI ONOG TKO BUDE PITAO ZA NAS

Robert Perišić

Sandorf, Zagreb

I doista, danas priča o „izgubljenoj generaciji” 1990-ih, s dobrom socijalnom kontekstualizacijom, i s mnogo ne baš bezazlena humora, zbirka funkcioniše kao živo, djelotvorno štivo. (Mirjana Jurišić, *Večernji list*)

Možeš pljunuti onoga tko bude pitao za nas Roberta Perišića, prvi put tiskana 1999, kulturna je knjiga priča iz devedesetih. Godinama je nije bilo u prodaji, tako da mnogi koji Perišića znaju po novijim radovima, nisu imali prilike čitati ovu knjigu. I evo je, *Možeš pljunuti...* deset godina kasnije u novom, promijenjenom izdanju (s dodanom pričom *Šta tražite ovdje*). Mjesto radnje ove knjige jest poljuljani - rječnikom Naomi Klein reklo bi se - šokirani svijet devedesetih. Atmosferu ovih priča mogli bismo usporediti s filmovima snimljenim kamerom iz ruke, bez umjetnog osvjetljenja i bez šminke. Takav književni dojam kreira Perišićev necenzurirani socijalni pogled, ponegdje distorzirani stil i otvorenost ka eksperimentu - mjestimično razbijanje realističke norme (što su mu tada zamjerali kritičari iz generacije, budući fakovci) u svrhu autentičnog prikaza jednog uzdrmanog svijeta.

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom *Karver*)

Vrijeme kada je većina ćutala

Došli su sa ulice posljednje decenije dvadesetog vijeka. Zvali su se Demokratska partija socijalista. A onda su „oslobađali“ Dubrovnik i Konavle, nakon čega je u Crnu Goru vraćeno 165 mrtvačkih sanduka u kojima su bili zavedeni Crnogorci. A većina je ćutala.

Onda je počeo šverc cigareta. Tada smo imali platu nekoliko marke, a Milo Đukanović, Banja Vujošević i Vesko Barović doveli su u Košarkaški klub „Budućnost“ Tomaševića, Topića i Topalovića za po milion maraka. A većina je ćutala.

Bilo je to vrijeme kada je ova vlast deportovala bosanske izbjeglice Muslimane pod Karadžićevu kamu, a većina je ćutala.

Godinama su krali izbore, a većina je ćutala.

Na ulicama crnogorskih gradova ubijeno je preko pedeset građana. Većina tih ubistava ni do danas nije rasvijetljena. Većina je i to propratila ćutanjem.

Kada su tokom bombardovanja Crne Gore od strane NATO-a ubijena djeca na mostu u Murinu i gađali nas osiromašenim uranijumom većina je ćutala.

Kada je majkama sa troje i više djece oduzeto obećano doživotno pravo većina je ćutala.

Kada je u oktobru 2015. godine upotrijebljen bojni otrov protiv mirnih demonstranata većina je ćutala.

Dokle ćemo ćutati na nepočinstva ove vlasti? Kad će se masovno probuditi i pobuniti crnogorski narod? Da li ćemo dozvoliti da nam djeca žive u dužničkom ropstvu.

Pitam se bi li danas Marko Miljanov našao likove za svoje *Primjere čojstva i junaštva*? Čini mi se da više u ovoj državi nema ni čojstva ni junaštva. Svu je prekrrio strah od ove autoritarne vlasti.

Ivo Đurišić
Podgorica

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati

na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

ANDRIJA MARKUŠ:
OTOMANSKO GRAĐENJE I UTICAJI U CRNOJ GORI (V)

Džamija u Grudskoj mahali

**Ova džamija
interesantna je
po jednostavnim
postupcima
građenja, i po
snažnom utisku
koji ostavlja zbog
prisnog sadejstva
minareta i
džamije**

Džamiju u Grudskoj mahali, Nikšić, podigao je Hadži Ismail Lekić, koji je izgradio i veoma zahtjevan i značajan Most na Zeti kod Duklje u Podgorici.

Ova džamija interesantna je po jednostavnim postupcima građenja, a veoma jakom utisku zbog prisnog sadejstva minareta i džamije. Ona, sa četvorovodnim krovom i time nastalim tjemenom, pokrivena ćeramidom, podržava isto takvo svođenje u tjeme – minaret džamije. Strana na koju je naslonjen minaret ima samo jedan otvor, te dominira zidna masa, kojim se na lijep način uklapa u čistu obradu minareta, koji je u gornjem dijelu kružnog presjeka.

Džamija u Kručima

Džamiju u Kručima, Ulcinj, izgradio je Aljuš Ustahalil 1890. godine. Ova mala džamija stradala je u zemljotresu 1979, poslije čega je izvršena sanacija. Karakteriše je nizak minaret sa približno istom širinom donjeg dijela i šerefe (gore uskog balkona sa kojeg hodža poziva na molitvu), što je skladno veličini džamije. Prozori su sa lukom iznad za ostvarivanje neutralnog stava prema okolo zidnoj masi, koja se time, za estetsko sadejstvo, upućuje na minaret.

Hadži Hasanova džamija

Nema podataka je kad je građena Hadži Hasanova džamija u Pljevljima. Eksproprisana je od organa Opštine. Od tog novca opravljene su druge dvije džamije. Na temeljima te džamije podignuta je zgrada Elektrodistibucije, uz koju je ostao minaret.

Kad sam, pišući ovu knjigu, došao do slike minareta ove džamije, gledajući na maloj dobijenoj slici objekat Elektrodistibucije uz njega, za trenutak pomislio sam da je to predašnje stanje – da je taj objekat baš džamija koja je srušena. Tom utisku me je odvela, neshvatljivo, pogotovu za to vrijeme u arhitekturi, izrazito islamska arhitektura tog objekta, sa nizom prelomljenih nadprozornika poput prelomljenog luka. Jeste da je zgrada niska i u velikom luku, što me pokoleba, te izgubih sigurnost – da slučajno ne pišem o pogrešnom stanju.

Ubrzo doznah pojedinosti da je to baš zgrada Elektrodistibucije i da je nju projektovao Bajo Mirković, zaljubljenik u islamsku arhitekturu, pa je upravo i ovu zgradu tako projektovao. Projektovao je i Hotel „Pljevlja“ u tom stilu, sa elementima iz islamske arhitekture, koje je zanesenjački primjenjivao, kao svoj prepoznatljiv stil. I to u vrijeme čistog funkcionalizma, bez ičega tada na fasadi što nije odraz funkcije i konstrukcije, pogotovu ne sa Bajovim ornamentima, gdje je, kao na Hotelu, bio uporan. Isto je uradio i na Osnovnoj školi u Pljevljima.

Sudbina se tako na dva načina poigrala sa ovom džamijom. A to je (sa mnogo drugih primjera, koji su izložili) pokazatelj do koje je mjere išao ateistički komunistički sistem, što će teško shvatiti nastupajuće generacije da je to bilo moguće. Sada bi veoma korektno bilo da se ta zgrada Elektrodistibucije ustupi islamskoj vjerskoj zajednici da se veoma lako, doziđivanjem, recimo, kupole i dr, pretvori u džamiju, koja je srušena, ali ne, Bajovom zaslugom, i karakter njene arhitekture. Jer ovako,

to ostaje kao spomenik beščašću i bezbožnosti.

Kučanska džamija

Kučanska džamija ili Donja džamija nalazi se u Kučanskoj mahali, Rožaje, izgrađena 1830. godine. Postoji vjerovanje da je izgrađena 1779. Prvi oblik joj je sačuvan. Sigurno ulazi u dvije-tri najljepše džamija u Crnoj Gori, koja je osobene arhitekture. Minaret je sredinom džamije, iz koje izlazi blizu sljemena, te je u više od pola svoja visine zaklonjen. Time se džamija savršeno, toplo, prirodno i jednostavno nastavlja na minaret.

Podjelu po horizontali u primjeni materijala dijeli i džamija i minaret, tako da je u prizemlju tvrdi materijal, otporan na nanose snijega i drugo, a sprat i sami minaret od drveta su,

racionalnog za gradnju i dobrog toplotnog izolatora.

Primjenom prirodnih materijala u logičnoj upotrebi, iskorišćenim osobenostima, svrsishodnim i racionalnim postupkom ostvaren je optimalan lapidaran izraz, kojemu po stepenu ugrađenih bespogovornih principa ne može biti zamjerke. A dalje šta se na to dodaje – dodatak je kao nadgradnja kvaliteta arhitektonske postavke. Ni džamija ni minaret ne nameću se samo svojim posebnim podnožjem i gore završetkom, nego su to integrisali – da minaretu pripadne vrh, a džamiji podnožje.

Plijeni različita a usaglašena prozorska podjela prizemnog i spratnog dijela.

Turčinov kamen

Prva zamisao bila je da se slika

Turčinovog kamena u Crvenoj Paprati, Komani, Podgorica nađe na prvoj strani korice knjige, kao interesantna forma, a i naziv, za koji se ne zna, ni po predanju, kako je nastao. Dio ovog kamena nestao je u pamćenju, ali dovoljno je ostalo u onome što se vidi i što mu ime nosi.

Uslov da se o Turčinovom kamenu govori kao o kakvoj građevini ispunjen je time što je od tvrdog materijala sa poznatim autorom – prirodom, koja je svojim djelima ispunila naše Primorje i druge prostore. A na ovom kamenu građena je i dograđivana priča, i u nama samim rušena, da ništa od nje nije ostalo, kao i od drugog nasljeđa naše kulture pred rušilaštvom građevinskih biznis-profitera, kojima bi trebalo da smo zahvaliti što i Turčinov kamen nijesu „popravljali“.

Govorimo o Turčinovom kamenu iako „nema noge“ kao autorsko djelo čovjeka, koje fizički neće prohodati kao i mnogo stvarana vizionarska arhitektura. Svaki kamen u Crnoj Gori, reći će Crnogorac, svet je, sem ovaj, jer u pravoslavlju ne postoji Sveti Turčin.

Turčinov kamen je sa više interesantnih karakteristika. Izdvojen je kao vođa ispred povorke ljudi koja je iza njega, istog karaktera, istog stepena nagnutosti – pokrenutosti, iste visine, iste muke u sebi.

Turčinov kamen nagnut je kao i Krivi toranj u Pizi, sa dodatnom osobenošću: slojevi u njemu, koji su u sedimentima nastali milenijumima, slagani pod pritiskom, pa u tektonskoj promjeni, naborom zemljine kore, izdigli se, stoje pod velikim nagibom, skoro vertikalno, umjesto horizontalno – da su mu spojevi – „žice“ kamena vidno naglašene. Kao da predvodnik, „Turčin“ poluotvorenih usta, u razmaku dva sloja kamena, vapi – moli k nebu. Svakako, to je bio neki plemeniti Turčin, otjelovljen u Turčinovom kamenu, inače narod mu takav spomenik ne bi dodijelio.

(Nastavlja se)

ANDRIJANA VEŠOVIĆ

Ikako društvene mreže skoro svi koristimo, Vi ste jedna od rijetkih koja ih koristi da pravi umjetnost.

Kako ste došli na tu ideju?

Živimo u svijetu u kom informacije brzo lete i ljudi više nemaju vremena ni sve da vide ni sve da zapamte. Takođe živimo u vremenu gdje svako jednako može da podijeli svoje mišljenje. Koliko je ovo što ja radim umjetnost, ili šta bilo ko radi, je sad već subjektivna stvar. Znam da se dobro zabavljam i da želim da mi prisustvo na internetu izgleda ovako, pa sad ako je to umjetnost, super, ako nije, isto super. Ako se neko nasmije - odlično, ako nekome nije smiješno, i to je isto ok. Ideja da se izdvojim sa svojim sadržajem je nastala tako što sam počela da pravim ono što bih ja željela da vidim i kod nekog drugog ili zaustavila crtanje onog što više nisam htjela da vidim.

Kako ste zapravo ušli u svijet umjetnosti?

Ako je svijet umjetnosti par dedova i baba, akademskih građana, koji glade bradu i govore - ovo je dobro, ovo ne, ja u svijet umjetnosti nikad nisam ni uplivala, a niti ću.

Koristim internet da zabavljam sebe i ostale crtežima evo već šest godina. Krenula sam sa crtanjem tvitova, evo me sad crtam svaki dan ono što me je zasmijalo, dogodilo mi se ili mi palo na pamet. Dobro je za sad.

Kakve su reakcije, da li se neko naljutio?

Uglavnom je ljudima smiješno, nekad i više nego meni, a ljutili su se mnogi. Na primjer, izbjegavam da crtam političare i njihove drugare, ali sam jednom nacrtala Amfilohija. Misim da mi i dan danas stiže report za taj crtež, kao i poruke da će bog da me kazni i tako to.

Kako gledate na kulturu i alt kulturu u Crnoj Gori?

Ne gledam. Kad sam počinjala da radim nešto, nije bilo nikog da nešto radi, a nije da se nisam interesovala. Onda sam napravila par godina pauzu tako što nisam bila tu, evo sad sam opet tu često i primjećujem da su stvari drugačije, ali ponovo nedovoljno drugačije. Ljudi jako vole da sjede, popiju tu kafu ili to pivo, smišljaju projekte i nikad ništa ne urade. Ne kažem da nisam upoznala dosta mladih ljudi koji se zalažu da nešto urade,

Andrijana Vešović je rođena u Podgorici 1991 godine. Godine 2012. počela je da „crta twiter“ i u tom poduhvatu je zaradila puno pratilaca, tačnije preko 60.000 samo na Fejsbuku. Svi koji su online znaju za njene radove. Ubrzo se za nju pročulo i šire i dalje pa je zbog toga odradila 14 izložbi u Srbiji i okolnim zemljama sa preko 600 ilustracija. Zombijana Bones je vegan straight edge, vozi skejt i sluša emo/hardcore muziku...

jesam i jako sam se oduševila, samo se bojim da im ovi stariji ne ubiju i to malo entuzijazma.

Da li neko radi nešto slično u regionu i šire?

Nego šta, nisam ja izmislila toplu vodu. Ja samo imam čudan smisao za humor, ali način na koji ga prezentujem nije ništa novo i nikad viđeno. Pa ni humor ne prikazujem skroz onakvim kakav bi mogao biti, čisto da ne uplašim internet. Čak i tvitove kad sam crtala, bilo je ljudi iz svijeta koji su isto radili, čak sam se i počela družiti sa njima preko te akcije, ali niko nije istrajao dvije godine svaki dan da crta. Imate jako puno mladih umjetnika, pošto smo svi digitalni naravno, nađite ih na instagramu. Ja svaki dan nađem nekog novog, internet je divan zbog toga.

Živite straight edge način života i razmišljanja. Kako ste se pronašli u tome?

Lako. Ljudi koji piju, puše i narcomanišu se oduvijek su predstavljali problem za mene. Dok sam bila mlađa bila sam i tolerantnija, pa mi nije smetalo kad to neko radi dok me ne ugrožava. I sada je sličan slučaj, samo što me sada jako brzo isprovociraju ljudi koji rade te tri stvari. Ne širim sektu, uživam u tome što mogu da se zabavim bez glavobolje sledećeg jutra. Volim tu muziku, volim ideju, ne volim opijate – sve se poklopilo. Takođe, ovo je javni poziv da mi se jave svi straight edgeri iz Crne Gore, za sad nas je dvoje.

Dordije NJUNJIĆ